

NESTOVENSKI

Letnik XVII.

Celovec, petek, 16. februar 1962

Štev. 7 (1031)

Uradno je bilo sporočeno

V zadnji številki smo objavili uradno sporočilo o razgovorih med zastopniki slovenske manjšine in predstavniki zvezne ter deželne vlade na Dunaju. Uradni komunikacije je izrazil izredno veliko zanimanje in je slišati o njem številne pozitivne pa tudi negativne komentarje. Vsekakor je treba ugotoviti, da sta bili izdaja in vsebina uradnega sporočila o razgovorih na splošno domnjeni z zastopniki slovenskih osrednjih organizacij, da pa besedilo komentarja samo ni bilo skupno sestavljeno. To je treba poudariti zaradi pravilne ocene komunikacije, ki je še posebno važna, ker gre za uradno sporočilo.

Komunike v bistvu vsebuje naslednje važne ugotovitve:

● V zadnjih dveh letih so bili pri izpolnjevanju določil člena 7 državne pogodbe doseženi napredki.

● Vlada prizna, da obstajajo še narešene želje manjšine.

● Zastopnik zvezne in predstavniki deželne vlade zagotavljajo rešitev tudi teh odprtih vprašanj.

● Ta rešitev se bo uresničila v okviru obstoječih možnosti v duhu resničnega sodelovanja.

Iskrena ocena reševanja naših vladnih predstavnih od prvega razgovora z zunanjim ministrom dr. Kreiskim dalje najino terja priznanje naslednjih pozitivnih ukrepov, ki jih je na zadnjem razgovoru iznesel g. zunanji minister: V 12. noveli k zakonu o širih, fašizma so priznani kot upravičenci tudi slovenski izseljenci in se bo izplačilo odškodnine za okrnitev svobode prišlo takoj, ko bo tozadevna pogodba z Nemčijo ratificirana. Zlasti slovenski izseljenci, ki poznajo tozadevno dolgoletno vztrajno in težavno borbo svoje organizacije, bodo v tej rešitvi brez dvoma priznali napredek in uspeh. Isto tako pomeni predvsem za naše partizanske borce sklep vlade, da bo obnovila razstreljeni spomenik v čast padlim za svobodo v borbi proti fašizmu v St. Rupertu pri Velikovicu pomembno zadostženje, za vse koroške Slovence pa v smislu vloge, predane zunanjemu ministru v decembru 1959, znamenje iskrenega prizadevanja za ustvaritev boljšega ozračja med večinskimi narodom in državo ter slovensko narodnostno skupino. Prvi obrok enega milijona šillingov, ki je predviden v zveznem finančnem zakonu za leto 1962 „za finančno podporo namenov in ustanov slovenske manjšine na Koroškem“ pomeni vsaj pričetek delne poprave kulturne in gospodarske škode, ki jo je naša ljudstvo utrpelo v času nacizma. Zagotovitev, da na južnem Koroškem ne bodo ukinjena okrajna sodišča, je upoštevanje naše zahteve v spomeniki koroških Slovencev, da se upravne, sodne, šolske ali druge teritorialne enote prostorno ne smejo spreminjati na škodo etničnega značaja in sestave. Z vsakomajšnjo osnutka spremembe kazenskega zakona, ki predvideva v zaščito notranjega miru tudi prepoved bujskanja na rasno, versko in narodnostno mišljenje in kaznovanje duhovnih očetov in zakulisnih naredbodajalcev za tako bujskanje bo brez dvoma napravljen velik korak naprej in odpravljena tozadevna občutna vrzel v avstrijski zakonodaji. Z razpisom mesta ravnatelja za slovensko srednjo šolo je šolska oblast končno priznala življenjsko sposobnost in zlasti realnost te s državno pogodbo zajamčene ustanove. Resnost obljube, da bodo skrbeli za zagotovitev dopoldanske pouka na tej šoli že do pričetka prihodnjega šolskega leta in zlasti za čim prejlnjo namestitve te šole v lastni novi zgradbi, je zunanji minister potrdil še posebno s poudarkom, da bi moral dan otvoritve in predaje te zgradbe svojemu namenu biti „časni dan v avstrijski notranji politiki“. Prav tako je obljuba nadaljnje izpolnitve posebne šolske nadzorne oblasti s skorajšnjim imenovanjem strokovnega inšpektorja za slovensko srednjo šolo in pouk slovenščine na ostalih srednjih šolah pred dejansko uresničitvijo, ker sta bili slovenski osrednji organizaciji pozvani, da predlagata osebe, ki pridejo v poštev za to mesto.

To so poleg dobrohotne atmosfere med razgovori brez dvoma dejstva, ki pomenijo v primerjavi s prejšnjim reševanjem vsekakor napredek in terjajo priznanje. Napredek v primerjavi s poznanimi nekdajšimi izjavami o rešenem korakem vprašanju pa pomeni tudi uradno priznanje vlade v komunikaciji, da obstajajo še narešene vprašanja manjšine. Med temi so bila izrecno poudarjena in obravnavana nezadovoljiva rešena vprašanja osnovnega šolstva, vprašanje pravice javnosti slovenski kmeljski šoli, vprašanje slovenskega uradnega jezika v upravi in vprašanje dvojezičnih topografskih napisov. To so dejstva o razgovoru, o katerem govori uradno sporočilo.

Nerealno bi seveda bilo, na osnovi teh dejstev govoriti že o zadovoljivi rešitvi člena 7 državne pogodbe. Treba je nasprotno ugotoviti, da omenjeni pozitivni rezultati zadevajo zgolj manj pomembna, nikakor ne življenjska vprašanja našega ljudstva in da bistvena življenjska vprašanja še vedno čakajo na rešitev in, v kolikor je vlada s šolskim in sodnijskim zakonom potrdila njihovo rešitev, nikakor niso rešena v zadovoljivo prizadele manjšine.

Koroški Slovenci pa smo realni dovolj, da razumemo, da vprašani, ki so narešena in sporna že desetletja, ni mogoče zadovoljivo rešiti brez noč in zato priznavamo, da je vlada pokazala svojo dobro voljo vsaj z rešitvijo manj tehničnih vprašanj, katerih rešitev je bila lažja. Vemo, da so bili tudi za to potrebni gotovi pogoji in to zlasti boljši odnosi med večinskimi narodom in manjšino in ne nazadnje, kakor je dejal zunanji minister na razgovorih, dobrososedski odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo. Lahko upravičeno trdimo, da smo s svoje strani doprinesli dobri del k temu in sicer s svojo politiko, da je manjšinsko vprašanje mogoče znosno rešiti le v sodelovanju med vlado in prizadele manjšino in da je treba v manjšini gledati predvsem most — element, ki lahko združuje narode sosed, ne pa videti v njej tuj element, ki ga je treba uničiti, kakor je to bila do sedajne politika nemških fašistov do koroških Slovencev.

Uradno zagotovilo v komunikaciji, da vlada hoče reševati odprta vprašanja, pri katerih tale gre — kakor

Deželni glavar Wedenig in predsednik Marinko:

Kulturna izmenjava med Koroško in Slovenijo

utrjuje prijateljske odnose med obema deželama in narodom

Kulturni stiki med Koroško in Slovenijo so se v zadnjih letih po prizadevanjih obeh strani razvili v plodno sodelovanje, ki je že mnogo prispevalo k razvoju in poglobitvi prijateljskih in dobrososedskih odnosov med obema deželama in narodom. Da temu sodelovanju pripisujejo velik pomen na obeh straneh meje, je pokazalo tudi tokratno gostovanje Opere Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane v celovškem Mesnem gledališču, ko se predstav niso udeležili le vrhovi koroškega javnega in kulturnega življenja, marveč so ob tej priložnosti obiskali Celovec tudi najvišji predstavniki sosedne Slovenije s predsednikom Ljudske skupščine LRS Miho Marinkom na čelu.

Deželni glavar Wedenig je na čast gostom in umetnikom iz Slovenije priredil v slavnostnih prostorih deželne vlade poseben sprejem, kjer je bilo v nagovorih poudarjeno zadovoljstvo nad dobro se razvijajočimi odnosi med obema deželama in izražena želja, da bi se to sodelovanje razširilo tudi na druga področja. Tako deželni glavar Wedenig kot predsednik Marinko sta naglasila pomen kulturne izmenjave kot sredstva za sporazumevanje med narodi. Predsednik Marinko je še posebej poudaril vlogo Avstrije kot povezovalnega člena med narodi, ki po svojih gospodarskih in kulturnih stikih na vse strani lahko prispeva k mednarodnemu sporazumevanju in s tem k zagotovitvi miru v bodočnosti. Kajti — je dejal predsednik Marinko — zgodovina je dokazala, da odprtih problemov ni mogoče reševati z vojnami, marveč le z razumevajočim sodelovanjem ter obravnavanjem vprašanj, ki zanimajo obe strani.

Okoli vprašanja razorožitve:

Obojestranski predlogi o razgovorih

vendar brez izgleda na konferenco, ki bi obetala uspeh

Nekateri politični opazovalci so sicer mnenja, da je napetost v odnosih med Ameriko in Sovjetsko zvezo začela popuščati — kot dokaz navajajo tudi nedavno zamenjavo dveh prominentnih vojunov — in je pričakovati, da bo v bližnji bodočnosti lažje razgovarjati o spornih vprašanjih, ki so privedla do sedanjega napetosti med Vzhodom in Zahodom. Toda take napovedi so danes še precej negotove in celo nestvarne, če upoštevamo, da niti v vprašanju razorožitve, kjer so bili kontakti že vzpostavljeni, niso prišli niti za korak naprej. Nasprotno: brez vsakega uspeha se je razšla tudi ženevska konferenca treh atomskih sil, da Amerika zdaj lahko nemoteno nadaljuje svoje atomske poskuse in se ji bosta v kratkem pridružili še Anglija in Francija, medtem ko je Sovjetska zveza sporočila, da bo v takih razmerah tudi ona prisiljena nadaljevati s takimi poskusi.

Izgledi za morebitno zblizanje med Vzhodom in Zahodom trenutno torej niso preveč obetajoči. To potrjujejo tudi najnovejši poskusi na obeh straneh, ki stremijo za tem, da bi o razorožitvi sicer govorili, ne da bi bili s tem prisiljeni na kakršen koli sporazum.

Zakaj toliko hrupa?

Ko zaključujemo današnje številko, še nikakor ni znano, kdaj bo res napočil tisti trenutek, ko bo ameriški astronaut John Glenn poletel z raketo okoli Zemlje. V sredo je bil namreč ta trenutek X preložen že osmič tekom devetih tednov, ker tokrat niso bile primerne vremenske razmere, medtem ko so prej ugotovili neke pomanjkljivosti na raketi. Končno stvar ne bi bila tako važna, če se okoli nje ne bi delal pravcati cirkus. Toda po tipični ameriški navadi je bilo okoli izstrelitve ameriškega astronauta že toliko hrupa, da se nehoti vsiljuje vtis, da gre pri stvari mnogo bolj za reklamo kot za resno prizadevanje. Zato se tudi ni čuditi, da na račun ameriških vesoljskih poletov krožijo v javnosti najrazličnejše smešnice, od katerih je posebno značilna tista, ki prinaša naslednjo izjavo ameriških strokovnjakov: Naša raketa je že prav letela, a najbrž so Rusi med tem Mesec premaknili!

zgoraj povedano — za bistvena življenjska vprašanja našega ljudstva, v duhu resničnega sodelovanja z manjšino in napoved zunanjega ministra, da se bo že v prihodnjih tednih bavil z vprašanji slovenskega uradnega jezika v upravi in dvojezičnih topografskih napisov poseben ministrski komite, nam daje upanje, da bo le končno prišlo do znosnega uresničenja tudi življenjskih vprašanj našega ljudstva in prav, ki nam grejo po ustavi in državni pogodbi. Pri tem poudarjamo, da se nikdar ne moremo sprijazniti z dosedanjim šolsko ureditvijo niti nikdar ne bomo pristali na kakršnokoli ugotavljanje manjšine, kar je, kakor je pokazal zadnji razgovor na Dunaju, le zahteva skrajne nemške desnice na Koroškem.

Le tako je razumeti nedavni ameriško-angleški predlog o sestanku zunanjih ministrov treh atomskih sil v okviru bližnje razorožitvene konference v Ženevi in le tako je razumeti tudi zadnji sovjetski predlog, po katerem naj bi se v Ženevi namesto ministrov sestali najvišji predstavniki vseh 18 držav članic razorožitvenega odbora.

Predlogov za razgovore o razorožitvi je torej dovolj, manjka pa očitno iskrene pripravljenosti, da bi se resno lotili problema, ki je življenjskega pomena za vse človeštvo. Sicer Sovjetska zveza na zahodni predlog ne bi odgovarjala s protipredlogom, še manj pa bi se smelo zgoditi, da Zahod sovjetski predlog enostavno zavrne. Vsekakor je položaj trenutno tak, da ne eden ne drugi predlog nima izgledov, da bi rodil sestanek, ki bi res obetal uspešen potek razgovorov o vprašanju razorožitve.

Tako se bo 14. marca začela v Ženevi že dolgo načrtovana razorožitvena konferenca 18 držav, na kateri bodo zastopniki Amerike, Anglije, Francije, Kanade, Italije, Sovjetske zveze, Poljske, Češkoslovaške, Romunije, Bolgarije, Brazilije, Burme, Etiopije, Indije, Mehike, Nigerije, Švedske in Združene arabske republike sicer govorili lepe besede o potrebi po razorožitvi, toda oboroževalna tekma se bo kljub temu nadaljevala, ker se velike sile še niso dokopale do spoznanja, da spornih vprašanj ni mogoče reševati s propagandističnimi gesli, marveč edinole z medsebojnim sporazumevanjem.

Alžirski spor pred rešitvijo?

V političnih krogih se vedno bolj množijo vesti, da bo v najkrajšem času prišlo do sporazuma med predstavniki začasne alžirske vlade in francoske vlade, ki na tajnih pogajanjih iščejo možnosti za ustavitev sovražnosti v Alžiru. Nekateri so celo mnenja, da se bodo ta pogajanja uspešno zaključila še ta teden in je pričakovati, da bo premirje v Alžiru proglašeno že konec februarja ali vsaj za alžirski praznik v začetku marca.

Medtem pa se v Franciji nadaljuje boj pretežno večine prebivalstva proti desničarskim teroristom iz OAS in je značilno za današnjo francosko vladno politiko, kakšno stališče zavzema do tega notranjega boja. Namesto da bi se ob podpori ljudstva postavila proti fašističnim elementom, je francoska vlada poslala na pariške ulice policijo in je bilo ubitih osem oseb, ki so se udeležile velikih protifašističnih demonstracij. To je med francoskim delavstvom izzvalo silno ogorčenje in se je pogreb imenovanih žrtve spremenil v veličastno mani-

Nevtralnost Avstrije

predmet živahnih razprav

Odkar je Avstrija ob podpisu državne pogodbe leta 1955 sklenila trajno nevtralnost, o tem vprašanju ni bilo tako živahnega razpravljanja, kot smo mu priča v teh dneh. Povod temu je dal državni sekretar v obrambnem ministrstvu Rösch (SPÖ), ko se je na nekem predavanju „upal“ ugotoviti, da nevtralnost Avstrije ne obvezuje le napram Vzhodu, marveč prav tako tudi napram Zahodu.

Ta ugotovitev državnega sekretarja Röscha je sama na sebi popolnoma v redu, vsaj za tiste, ki se k nevtralnosti priznavajo iskreno in odkrito. Drugačna pa je stvar seveda pri tistih patentiranih demokratih, ki nevtralnost razumejo tako, da je proti Vzhodu treba posiljavati železno zaveso in graditi popolnoma nekoristne bunkerje, proti Zahodu pa raje danes kot jutri odpreti vrata na sležaj, češ „z Zahoda ne grozi nobena nevarnost, ker se Avstrija priznava k zahodni ideologiji“. Ti krogi danes državnemu sekretarju Röschu in po njem sploh socialistom očitajo, da taka interpretacija pojma nevtralnosti sega veliko predaleč in bo Avstriji na Zahodu močno škodovala.

Takim prerokom je nedvoumno odgovoril vicekancler dr. Pittermann v svojem zadnjem govoru po radiu, ko je dejal, da je treba odločno zavrniti tiste krive preroke, ki na vzhodnih mejah republike nevtralnost sicer brezpogojno odobravajo, na zahodnih mejah pa pri tem mežikajo z očmi,

„Bratska solidarnost“

Našo akcijo v pomoč vsled potresov težko prizadetemu prebivalstvu v Dalmaciji pod naslovom „Bratska solidarnost“ smo kot že zadnjič napovedano včeraj zaključili. V prihodnji številki bomo objavili vsoto, ki jo bomo izročili uradnemu predstavniku Jugoslavije v Avstriji.

da bi s tem povedali, da tam varovanje nevtralnosti in zlasti njena obramba z vsemi razpoložljivimi sredstvi nista tako resno mišljena. Ugledu in politični stabilnosti republike namreč ničesar ne škoduje bolj, kot če bi v drugih državah dobili vtis, da republika Avstrija in njena vlada merita nevtralnost z dvojno mero po politični ureditvi sosedne države. Nevtralnost republike Avstrije, ki varuje neodvisnost in neranljivost naše države, je treba proti vsakomur braniti z enako odločnostjo in brez mežikanja z očmi. Kdor se pri tem poslužuje dvojne mere, tisti deluje proti varnosti republike.

Seja izvršnega odbora Slovenske kmečke zveze

V četrtek preteklega tedna je imel izvršni odbor Slovenske kmečke zveze svojo sejo. Na seji je razpravljalo o predlogih za delo SKZ, ki jih je predložil štirilčlanski pododbor. Izvršni odbor je sprejel vrsto sklepov, ki ustrežajo položaju SKZ in potrebam kmečkega prebivalstva. Ti sklepi se nanašajo na reorganizacijo SKZ, na šolanje njenih kadrov, na oblike nadaljnega izobraževalnega dela in na sodelovanje s slovenskimi mandatarji.

20 milijonov šilingov

znaša avstrijsko-jugoslovanski sporazum za letošnji velesejem v Celovcu

Predsednik koroškega velesejma Novak in direktor Gutschmar sta pred nedavnim vodila pogajanja s predstavniki Trgovinske zbornice LR Slovenije v Ljubljani. Predmet teh pogajanj je bil sporazum med Avstrijo in Jugoslavijo za letošnji koroški velesejem — avstrijski lesni sejem v Celovcu. Dosežen je bil sporazum o velesejskem kontinentu za medsebojni izvoz in uvoz v globalni višini 20 milijonov šilingov. Načelno so se sporazumeli tudi o sestavi blaga, ki bo prišlo v poštev za medsebojno izmenjavo in bodo tozadevne predloge posredovali vladnim krogom Avstrije in Jugoslavije.

V Jugoslaviji:

Manjšini je treba nuditi najboljše

Skrb za obstoj in vsestranski razvoj narodnih manjšin v Jugoslaviji se opaja v vsakdanjem življenju, ko od najvišjih oblasti do krajevnih činiteljev usmerjajo svoje delo po načelu, da je treba manjšini nuditi najboljše, da se bo počutila res zadovoljna in enakopravna z narodom, s katerim živi v skupni domovini. Eden teh dokazov je vsekakor sklep o privrejanju seminarjev iz italijanske kulture v Kopru, kjer znani strokovnjaki iz Italije kot predavatelji posredujejo učiteljem in profesorjem italijanskih šol koprškega in bujskega področja posamezna poglavja iz bogate kulturne zakladnice italijanskega naroda, pri čemer posvečajo še posebno skrb sodobnemu dogajanju v italijanski kulturi.

Prvič je bil tak seminar privrejen v letošnjih semestrskih počitnicah in je »Primorski dnevnik« ob tej priložnosti objavil članek pod naslovom »Koprski seminarji«, iz katerega povzemamo naslednje misli:

Zamisel seminarjev je nastala v italijansko-jugoslovanskem mešanem odboru. Program seminarjev določajo jugoslovanske oblasti, ki tudi izberejo predavatelje iz predložene liste. Glede izbora in še zlasti sestave predavateljskega kadra se lahko samo pohvalno izrazimo, saj med vrsto odličnih strokovnjakov srečujemo tudi vrhunska imena iz nekaterih vodilnih italijanskih univerz.

Seminarji so vzbudili tudi zanimanje širše javnosti in so odraz dobrega sodelovanja obeh strani. Še posebej pa izpričujejo širino jugoslovanskih oblasti, ki v organizaciji teh seminarjev ne vidijo morda le koncesije nasprotni strani, marveč kar najbolj konstruktivno tolmačijo potrebo manjšine po stikih s kulturo matične dežele in tamkajšnji italijanski manjšini tudi v obliki sedanjih seminarjev nudijo dejansko možnost takih poglobljenih stikov.

Odlične goste iz italijanskega kulturnega sveta so v Kopru sprejeli z vso prijaznostjo. Oblasti posvečajo njihovi navzočnosti vso pozornost, razni krogi jih prosijo za posebna predavanja, pa tudi sicer so deležni simpatij in spoštljive gostoljubnosti. Nekateri profesorji so že predavali tudi v Pulju, Rovinju in na Reki in se tako širši pomen seminarjev razteza na vse področje, kjer živi manjšina.

Tako bodo imeli profesorji iz Italije tudi možnost, da v teh nekaj dneh vidijo in spoznajo drobce naše matične dežele, kjer raste nov svet, kjer se gradi socialistična družba z vsemi raznolikimi oblikami družbenega samoupravljanja, kjer si delovni ljudje uporno in uspešno ustvarjajo svoj novi dom.

V tem dogajanju pa tamkajšnji italijanski manjšini ni zagotovljeno le dobesedno izvajanje pravic, ki ji pripadajo iz memorandumov, ampak je kot povsem enakopraven činitelj vključena v vse javno življenje področja, na katerem živi, in njene predstavnike srečujemo v vseh družbenih organizacijah — od delavskih svetov in ljudskih odborov do republiškega parlamenta in v vseh političnih organizacijah. Takšna aktivna, dejanska enakopravna manjšina pa v resnici lahko pomeni most med dvema narodoma in tako prispeva k uveljavljanju načel sožitja.

Seveda pa se ne moremo ogniti vprašanju, zakaj zamisel seminarjev ni bila realizirana reciprocno. Tudi naša manjšina čuti potrebo po tesnejših kulturnih stikih z matično deželo. Na naših šolah je opaziti izrazito pomanjkanje stikov s sodobno kulturo Slovenije in Jugoslavije in med šolniki je celo nekoliko takih, ki mislijo, da se je kolo zgo-

Za kmetijske in gozdne delavce zboljšanje, ki bi moralo biti uveljavljeno že pred leti

V sredo preteklega tedna je koroški deželni zbor sklenil pomembno izboljšanje v prid delavcem v kmetijstvu in gozdarstvu. Zakon o kmetijskem delu je po dolgotrajnih pogajanjih doživel spremembo v naslednjih določilih:

- **Uslužbenecem v kmetijstvu in gozdarstvu ne sme biti služba odpovedana, če so zboleli ali pa jih je doletela delovna nezgoda.**
- **Delovni čas je na splošno skrajšan za 3 ure in znaša sedaj na veleposestvih (Gutsbetriebe) 45 ur, na kmečkih posestvih pa 48 ur.**
- **Odpravnina ob odpovedi službenega razmerja po delodajalcu ali upravičeni zapustitvi službe s strani delojemalca je povišana. Po triletnem službenem razmerju znaša odpravnina 6 % letnega zaslužka. Za vsako nadaljnje leto službenega razmerja se odpravnina poviša za nadaljnja 2 %. Po 40 letih znaša odpravnina polni letni zaslužek. Odpravnino mora delodajalec tudi plačati, če je delojemalec službeno razmerje odpovedal zaradi dosege rentne starosti.**
- **Tudi za uslužbenke v kmetijstvu in gozdarstvu veljajo ista določila o zaščiti matere, kakor veljajo za delojemalke v industriji in obrti.**

Kakor je spričo razmer zakonitev zgornjih določil priznanja vredna ter v veliko

korist kmetijstva in gozdarstva samega, tako je škoda, da je prišlo do nje šele po 13 letih. Če bi bila zgornja določila že z zakonom vred sklenjena leta 1949, bi ne bil sedaj položaj glede delovne sile v kmetijstvu in gozdarstvu tako obupen, kakor v resnici je. V tem času se je namreč iz kmetijstva in gozdarstva odselilo okoli 94.000 delavcev, kar predstavlja 40,5 % kmetijskih in gozdnih delavcev. Na Koroškem je n. pr. leta 1960 zapustilo 946 oseb svoje službeno mesto kot kmetijski ali gozdni delavec. 48 % kmetijskih in gozdnih delavcev je starejših od 30 let. Šoli do rasla mladina takorekoč noče več nastopiti zaposlitve na kmetih ali pri gozdnem delu. Od 1.443 gozdnih delavcev v 28 gozdarstvih obratih jih je le še 62 mlajših od 19 let.

Vzrok takega razvoja ni le v tem, da je zaslužek kmetijskih in gozdnih delavcev pri nas na predzadnjem mestu v Zahodni Evropi, temveč v prvi vrsti v tem, da je bil doslej delovni človek na kmetiji ali v gozdu socialno slabše zaščiten od delovnega človeka v tovarni ali na gradilišču. Z novelizacijo zakona o kmetijskem delu je sicer to nesorazmerje odpravljeno, upamo pa tudi, da bodo ta določila pripomogla k temu, da bo tudi gosposki delodajalec v kmetijstvu in gozdarstvu v svojih delavcih gledal ljudi, ki so enakovredni z vsemi delovnimi ljudmi.

Ob kulturnem prazniku slovenskega naroda:

Podeljene so bile Prešernove nagrade

8. februar — dan smrti največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna — je slovenski narod tudi letos obhajal kot svoj največji kulturni praznik. V tem okviru so bile po vsej Sloveniji številne prireditve in slavnostne akademije, Prešernov sklad pa je ob tej priložnosti tudi letos podelil Prešernove nagrade, ki veljajo za najvišje slovensko priznanje v kulturi in umetnosti.

Podelitev nagrad je bila izvedena v okviru slavnostne seje Prešernovega sklada, ki so se je udeležili tudi predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher in podpredsednik dr. Joža Vilfan, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Josip Vidmar ter številni drugi predstavniki javnega in predvsem kulturnega življenja, med njimi tudi nekateri prejšnji Prešernovi nagrajenci.

Letošnje Prešernove nagrade so prejeli: Julij Betetto za življenjsko delo v slovenski glasbi, arhitekt Niko Kralj za uspehe na področju industrijskega oblikovanja in arhitekture, France Štiglic za režijo filmov Dolina miru, Deveti krog in Balada o trobenti in oblaku ter Jože Udovič za pesniško zbirko Ogledalo sanj.

Gospodarsko gibanje v letu 1961

Za svetovno gospodarstvo v minulem letu je značilnih več pojavov, katerih posledice naj bi se pokazale že v bližnji ali daljni prihodnosti. Med njimi je najbolj vplival na razvoj svetovne trgovine in svetovnega gospodarstva sploh sklep Velike Britanije, da se bo vključila v EWG. To naj bi praktično pomenilo premostitev ekonomskega razcepa Zahodne Evrope in ustvarjanje pogojev za njeno hitrejšo ali počasnejšo integracijo. Navedenja zgolj evropska OEEC je tudi uradno prešla v atlantsko OECD, konferenca ministrov za trgovino 14 držav članic GATT pa je sprejela priporočila o ukrepih za nadaljnjo liberalizacijo trgovine, in sicer ne samo z znižanjem carin, temveč tudi s postopnim ukinjanjem nevarinskih omejitev. Prav tako je bilo na monetarno finančnem področju lani izvedenih več akcij, ki imajo za cilj v naslednjem razdobju zagotoviti monetarno stabilnost na Zahodu, medtem ko so na Vzhodu začeli praktično izvajati »operacijo rublja«.

Po zadnjih statističnih podatkih OZN se je industrijska proizvodnja v drugem letnem polletju v primerjavi z letom 1953 v Zahodni Evropi povečala za 64 %, v ZDA in Kanadi pa samo za 19 %. Računajo, da je v istem razdobju znašal porast industrijske

dovine nekeje ustavilo in zato gledajo samo nazaj. Mi pa se moramo napajati ob živih izvirih naše matične kulture in moralna obveza oblasti je, da nam pri tem pomaga ter nam nudi več priložnosti za stike s kulturo naše matične dežele.

Zato tudi mi zahtevamo v bodoče seminarje s kvalitetnimi predavatelji iz Jugoslavije, ki bodo našemu mlademu rodu in njegovim učiteljem prikazali bogastvo naše kulture v preteklosti, pa tudi v sedanjosti.

Želimo, da bi bili podobni bodoči seminarji pri nas sprejeti in spremljani v duhu prav takega širokega razumevanja in da bi potekali v tako prijaznem vzdušju kakor sedanjí koprski seminarji.

proizvodnje v državah Vzhodnega bloka približno 100 %.

Medtem ko je za monetarni položaj v letu 1960 bila značilna dolarska kriza, je prišel lani v težave angleški funt. Te težave so premostili predvsem zaradi skupne intervencije zahodnoevropskih držav, ki so sklenile tako imenovani »bazelski sporazum«, ki ima namen omogočiti intervencijo v primeru, če pride katera izmed valut zahodnoevropskih držav v težave.

Svetovna trgovina izkazuje tudi leta 1961 nadaljnji porast. Težnja hitrejšega povečanja izvoza industrijsko razvitih od povečanja izvoza nezadostno razvitih območij je bila potrjena tudi lani. Sklep Velike Britanije, da se vključi v EWG, pomeni praktično postopno izenačenje EFTA, čeprav formalno obstoja še naprej in celo nadaljuje z znižanjem medsebojnih carin. Poleg Velike Britanije so zahtevale tudi druge članice EFTA sprejem v EWG, ene kot polnopravni, druge pa (Avstrija, Švedska in Švica) kot pridruženi člani.

Medtem ko so industrijsko razvite države v glavnem prebredle težave v svojih plačilnih bilancah, se je stanje nezadostno razvitih držav lani ponovno poslabšalo. Ekonomska pomoč, ki jo te države dobivajo, komaj krije zmanjšanje izvoznih dohodkov, do katerega je prišlo zaradi znižanja cen surovin, zlasti kmetijskih in tropskih proizvodov, ki pomenijo glavne vire njihovega deviznega dohodka.

Dunajska „Revija na ledu“

privlačuje obiskovalce tudi iz sosednih držav

Sedanje gostovanje dunajske »Revije na ledu« v celovski Mestni hali ne privlačuje obiskovalcev samo iz vseh predelov Koroške, marveč prihajajo mnogi tudi iz Štajerske, Salzburške in severne Italije. Kakor poroča tiskovni urad velesejskega društva, pa sta predsednik koroškega velesej-

DUNAJ. — Na povabilo belgijskega industrijskega ministra Spinoya bo vicekancler dr. Pittermann v času od 21. do 24. februarja obiskal Belgijo. Vicekancler je na ta obisk pristal že pred daljšim časom, potovanje pa mu je bilo doslej onemogočeno iz različnih vzrokov.

BEOGRAD. — Centralni svet sindikatov Jugoslavije je poslal sindikatu Zahodne Nemčije naslednjo brzojavko ob nesreči v rudniku Luisenthal: Ob strahotni nesreči v rudniku Luisenthal, v kateri je na stolne rudarjev izgubilo svoja življenja, izražamo svoje najiskrenejše sožalje.

BERLIN. — Sovjetski polkovnik v Berlinu Solojev je odbil zahtevo ameriške policije, da naj se legitimira pri prehodu v Zahodni Berlin in se vrni z območnega prehoda. Ta korak so ameriške okupacijske oblasti podvzele zato, ker obmejna straža Nemške demokratske republike decembra lani ni dovolila, da bi skupaj z ameriškim poveljnikom generalom Watsonom prišlo v Berlin tudi nelegitimirane osebe. Polkovnik Solojev bi se moral sestati z vršilecem dolžnosti britanskega poveljnika v zahodnem Berlinu MacDermotom.

POŠIROKEM SVETU

RIM. — V Rimu je imel Centralni komite Komunistične partije Italije plenum CK in Centralne kontrolne komisije. Na plenumu je imel generalni sekretar KP Italije Palmiro Togliatti referat pod naslovom »Boj za usmeritev na levo« v sedanjem političnem položaju v Italiji.

NOVI SAD. — Strokovnjaki Pasteurjevega zavoda v Novem Sadu, ki praznuje 40-letnico dela, so tako izpopolnili zdravljenje proti steklini, da zdaj stekline ozdravijo v enem do treh dneh. Te izkušnje jugoslovanskih znanstvenikov zdaj na veliko uporabljajo tudi v številnih državah Srednje Evrope. V Jugoslaviji je prej trajalo zdravljenje proti steklini 27 dni.

VARŠAVA. — Umrl je poljski pesnik Wladyslaw Broniewski v 64. letu starosti. Pokopali so ga na državne stroške. Pesnik je bil glavni zaslopnik proletarske struje v poljskem pesništvu, hkrati pa je bil tudi odlični prevajalec ruske poezije in proze.

RIM. — Glavni svet italijanskega odporiškega gibanja je na svojem sesedanju izrazil solidarnost s francoskim narodom v zvezi z atentati OAS. Zborovanja se je udeležila vrsta osebnosti združene zveze, lige demokratičnih občin, kmečke zveze, socialističnega mladinskega gibanja, unije visokošolcev, združenja parizanov, združenja političnih deportirancev in nacističnih taborišč. Govorniki so podčrtali potrebo, da se podpre francoski narod v njegovi borbi proti fašizmu.

VOLKLINGEN. — V soboto je bil pogreb 285 rudarjev, ki so zgubili življenje pri eksploziji v rudniku premoga Luisenthal in ki so jih do tedaj dvignili iz rovov. Ob pogrebnih svečanostih je godba z igrala Beethovnovo grobno koračnico, pevski zbor rudarjev pa je zapel Cornelijev Requiem. Predsednik Zahodne Nemčije Luecke je imel žalni posmrtni govor, po opravljenih pogrebnih obredih pa so krste prevzeli vojaški oddelki ter jih prepeljali v 52 različnih mest, kjer so bili pokopani doma.

NEW YORK. — Neka sovjetska naprava proti nespečnosti se bo v kratkem začela izdelovati in prodajati tudi v Združenih državah Amerike, in sicer na osnovi sporazuma, ki ga je v Moskvi sklenil predsednik ustanove »National Patent« Jerome Feldman. Ta sporazum lahko odpre pot mnogim sovjetskimi izdelkom in tehničnim odkritjem, kajti tokrat so sovjetske oblasti prvič pristale na dopustitev patentnih in izdelovalnih pravic po določenih zakonih, ki veljajo na Zahodu in sicer na temelju enolne kompenzacije in minimalne letne odkodnine.

VATIKAN. — V zadnjih dneh se širijo vesti, da bo papež Janez XXIII. v kratkem sklical konzistorij. Pravijo, da ga bo sklical še pred Veliko nočjo in da bo imenoval kakih deset novih kardinalov.

WASHINGTON. — V Združenih državah Amerike so sporočili, kaj vse pripravljajo pri svojih nadaljnjih prizadevanjih za raziskovanje vesolja. Ameriški znanstveniki nameravajo poslati v vesolje v naslednjih mesecih dva umetna satelita, ki bosta 18-krat obkrožila Zemljo, vesoljsko ladjo proti Veneri, več meteoroloških satelitov, nov satelit na Mesec in satelit, ki bo služil za prenos televizijskega sporeda. Ali bodo besedam sledila tudi dejanja!

ma Novak in direktor Gutschmar pred dnevi razgovarjala o obisku »Revije na ledu« tudi v Ljubljani, kjer je bila pogodba za enkratni obisk revije za 1000 oseb iz Slovenije. Na podlagi tega sporazuma se bo nedeljske predstave »Revije na ledu« udeležilo tudi 1000 oseb iz Ljubljane, Maribora, Celja, Trziča in Jesenice, ki pridejo v Celovec s posebnim vlakom in posebnimi avtobusi slovenskega turističnega podjetja »Kompas«. Iz poročila tiskovnega urada je razvidno, da so pristojni uradi v obeh državah pokazali veliko razumevanje za ta obisk, kar je omogočilo bistveno olajšanje formalnosti pri prehodu meje in prenosu deviz.

V nedeljo zvečer so predstavo »Revije na ledu« v spremstvu generalnega konzula Trumpuža obiskali tudi predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko, predsednik Sveta za kulturo in prosveto Boris Kocijančič in ljubljanski župan inž. Tepina. Visoke goste sta pozdravila predsednik koroškega velesejma Novak in direktor Gutschmar.

Takt - osnova za življenje

So stvari v življenju, ki so tako rekoč nedoločljive, neoprijemljive, a vendar vemo, da so tu. Kadar mislimo na lepoto, si jo navadno predstavljamo v določeni podobi, pogosto pa nam je le samo izraz srečnega, harmoničnega življenjskega občutja.

Neoprijemljive in nedoločljive stvari pa vzlic temu dostikrat tvorijo vsoto naših doživetij, često pomembnejšo od naših zunanjih uspehov, zakaj v njej se zrcali skrito bistvo našega življenja.

Čeprav te stvari navadno ne sodijo v sfero naših neposrednih življenjskih potreb, pa so nam kljub temu važno dopolnilo na poti k harmoničnemu odnosu človeka do sveta.

Med te stvari spada tudi takt.

Takt je mnogo več kot izpolnjevanje pravil lepega vedenja. Teh pravil se je namreč mogoče naučiti. So ljudje, ki se brezhibno in zelo olikano vedejo, pa vendarle dostikrat ne poznajo takta.

Takt je zunanji izraz srčne kulture, dokaz dobrega poslušanja za občevanje z ljudmi.

Taktnost je lastnost vzgojnega človeka.

Kdor hoče veljati za taktneža, se mora predvsem neprenehoma zavedati, da ne živi na svetu sam, temveč da ga zmerom obkrožajo ljudje: tovariši, sošolci, moški in ženske, otroci in odrasli. Vsak človek je postavljen v bolj ali manj zaprt krog ljudi. Tu je najprej domača družina, sošolci, tovariši v službi, prijatelji, torej ljudje, s katerimi preživljamo vesele in žalostne ure, s katerimi smo mnogo skupaj in do katerih bi morali biti še posebno taktni. Žal je mnogokrat tako, da smo netaktni prav do tistih, ki nam živijo največ svojih življenjskih moči, tovarišstva in ljubezni.

Taktni smo tedaj, če se stalno zavedamo, da moramo slehernemu človeku, posebno pa še domačim, prihraniti — kolikor je to v naši moči — vsakeršne drobne — pa tudi drugačne — nevedčnosti vsakdanjega življenja. Včasih zadošča, da samo za hip potlačimo svojo slabo voljo, kadar nam kaj ne prija — in že smo se morda izognili vsemu dnevu slabe volje, ki bi ga pozneje (kot z verižno reakcijo) prenesli na vso družino, na svoje tovariše v službi in morda celo na slučajne sopotnike v avtobusu in na vlaku. Včasih bomo postavljeni pred hujše naloge. Morda bomo prisiljeni povedati sočloveku nekaj bolečega. Kako bomo to storili, je odvisno od naše taktnosti.

Taktnost ne dopušča, da bi opazili stvari, neprijetnosti ali nezdobe, ki sprotajajo sočloveka v zadrego. Takt zahteva pozornost do vseh pomoči potrebnih ljudi, vendar mora biti ta pozornost nevsiljiva, tiha in neopazna. Takt ne dovoljuje, da bi zmagovale pri športni tekmi dal čutiti tekmeču poraz, saj zmage v življenju često niso samo osebna zasluga ljudi, temveč tudi srečnih naključij. Takt zahteva, da ne poudarjamo svoje osebnosti, posebno če smo v prednostnem položaju, n. pr. v službi ali v prijateljski družbi. Takt zahteva, posebno od mladih deklet, da krotijo svojo objestnost in domišljavost zaradi zdravega in lepega obraza, zlasti v obče- vanju s starejšimi ljudmi. Če bodo taktni, se bodo vselej zavedale, da bodo tudi one kmalu »starejše«. Takt zahteva od nas, da ne storimo nikomur nič takšnega, kar bi bolelo, zadelo ali žalilo nas same, če bi to storil kdo nam.

Takt nam zapoveduje, da neprenehoma izpopolnjujemo in razvijamo svojo srčno kulturo, da znamo v vsakem trenutku prisluh-

Gostovanje Opere SNG v Celovcu:

Višek kulturno-umetniškega užitka

Kot absoluten višek kulturno-umetniškega užitka lahko imenujemo tokratno gostovanje Opere Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane v celovškem Mestnem gledališču. Ne samo izbor obeh komadov — Verdijev „Nabucco“ in „Ekvinokcij“ Kozine sta bila za Celovec eden kot drugi popolnoma novo odkritje —; čeprav smo ljubljansko Opero že poznali, nas je ponovno očarala naravnost evropska višina njene ansambla in presenetila sta nas ugajenost orkestra ter prepričljivost scenerije in kostumov. Skratka: nastop Ljubljancev je bil v celoti edinstvena demonstracija visoke operne umetnosti in hkrati zgovoren prikaz današnje ravni kulturnega ustvarjanja slovenskega naroda.

Verdijev „Nabucco“

S tem svojim delom je takrat mladi Verdi napravil prvi korak po strmi poti veličastnih uspehov in v naslednjih desetletjih je šel njegov „Nabucco“ čez mnoge pomembne odre. Vendar je medtem mnogo zgubil na svoji aktualnosti in je danes privlačil izključno samo zaradi glasbenih motivov, ki dosegajo nesporni višek v zboru ujetnikov, kateri je s svojo izpovedjo „Domovi-

dekoracija, pri kateri se je Vladimir Rijavec opiral zlasti na svetlobne efekte, ki so sicer precej ustaljeno sliko vnesli momente živahnosti.

Med pevske solisti ni bil nihče, ki ne bi bil zadovoljivo izpolnil svoje naloge, kar vsekakor dokazuje, da razpolaga ljubljanska Opera z velikim številom pevskih mojstrov. Vendar je treba nekatera imena še posebej omeniti, kar velja v prvi vrsti za Sama Smerkolja kot Nabucca in Hildo Hölz-

Visoki gostje na predstavah v gledališču

Predstav ljubljanske Opere v celovškem Mestnem gledališču so se udeležili tudi najvišji predstavniki obeh dežel.

V soboto zvečer so bili navzoči iz Slovenije predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko s soprogo, podpredsednik Izvršnega sveta LRS dr. Joža Vilfan s soprogo, predsednik in sekretar Sveta za kulturo in prosveto Boris Kocijančič in Beno Zupančič, ljubljanski župan inž. Marjan Tepina, ravnatelj ljubljanske Opere Demetrij Žebre in intendant Smiljan Samec ter avtor opere „Ekvinokcij“ Marijan Kozina. Z Dunaja je prišel jugoslovanski veleposlanik Ivo Sarajčič s soprogo in navzoč je bil jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Boris Trampuž s soprogo ter ostale osebe generalnega konzulata. S koroške strani so se predstave udeležili deželni glavar Ferdinand Wedenig s soprogo, predsednik deželnega zbora Jakob Sereinig, namestnik deželnega glavarja Krassnig, deželni svetniki Hans Sima, Hans Kerstnig in Hans Rader, celovski župan Hans Ausserwinkler, vodja kulturnega referata deželne vlade dvorni svetnik dr. Rudan in drugi.

Jugoslovanski predstavniki so se udeležili tudi predstave v nedeljo popoldne, s koroške strani pa so bili navzoči deželni glavar Wedenig s soprogo, celovski župan Ausserwinkler in kulturni referent dvorni svetnik dr. Rudan.

na, le tam je svoboda!“ postal visoka pesem svobodoljubja in domovinske zvestobe.

V režiji Cirila Debevca je ansambel ljubljanske Opere tudi pravilno dal ves poudarek glasbeni plati. Čeprav je Verdijeva glasba v posameznih pasajah za spremljavo morda nekoliko presilna, so pevski solisti kljub temu v polni meri prišli do izraza, kajti dirigent Rado Simoniti je mojstrsko uspel izoblikovati ustrezno razmerje med orkestrom in pevci, ki se je medsebojno izpopolnjevalo v dovršeni harmoniji. Svoje so prispevali tudi kostumi Alenke Bartl-Serševe, primeren okvir pa je dala

niti človeku, da mu znamo reči v pravem trenutku toplo besedo, ali da se mu prijazno nasmehnemo. In še mnogo tega.

Takt skratka zahteva tovarištva in ljubezni do vseh ljudi, razumevanja do njihovih malih napak in slabosti.

Pravo srce bo samo odkrilo pot do človeka.

lavo kot hčerko Abigaille, ki sta prenapolnjeno dvorano naravnost očarala. Svojo znano in priznano visoko raven je pokazala tudi Vilma Bukovčeva kot druga hčerka Fenena in pravo presenečenje je bil Danilo Merlak kot veliki svečenik Zaccaria, medtem ko Gašper Dermota kot Ismaile ter Friderik Lupša kot veliki duhoven očitno nista imela dovolj možnosti, da bi v polni meri dokazala svoje glasovne vrline. V stranskih vlogah sta se izkazala še Slavko Štrukelj (Abdallo) in Milica Polajnjarjeva (Ana), ki bi lahko enako uspešno zadovoljila tudi večje zahteve. Uspeh zase pa je bil vsekakor zbor, katerega je navdušena publika prisilila k ponovitvi edinstveno lepe pesmi ujetnikov, ki hrepenijo po domovini in svobodi.

„Ekvinokcij“ Kozine

Operni prvenec je v pravem pomenu besede preskusni kamen za avtorja, poseb-

no še, če se z njim predstavi tuji publiki. To velja tudi za sodobnega slovenskega komponista Marijana Kozina, ki je s svojo opero „Ekvinokcij“ tokrat prvič preslopil meje domovine Jugoslavije. In takoj v začetku lahko ugotovimo, da se je v Celovcu predstavil s popolnim uspehom: uprizoritev „Ekvinokcija“ v Mestnem gledališču je presenetila tudi tiste, ki iz kakršnih koli vzrokov morda skeptično gledajo na sodobno kulturno-umetniško ustvarjanje v sosedni državi in ki kulturno raven narodov merijo po njihovi številčni moči (zaradi tega smo na nedeljski prireditvi tudi pogrešali ljudi, ki se sicer radi ponašajo s svojo kulturnostjo!).

Marijan Kozina, ki ga poznamo po njegovih številnih najrazličnejših kompozicijah, (tako n. pr. glasba za slovenske filme na Svoji zemlji, Dolina miru in Kekec), je s svojim opernim prvencom „Ekvinokcijem“ ustvaril delo, o katerem smo lahko prepričani, da se bo uspešno uveljavilo tudi izven domovine, kajti Vojnovičevi drammi je s svojo glasbo odvzel značaj vase zaprte lokalizacije in mu vlinil pečat svetovljanstva. S tem je „Ekvinokcijo“ odprl pot v širni svet; dal mu je značaj splošno veljavne zgodbe o človeku in njegovem življenjskem boju, ne da bi pri tem kakorkoli zanemarjal ali podcenjeval vrednosti specifične narodne samobitnosti. Ravno v dosegi tega sozvočja — ko se živo prepletajo momenti lokalnega folklorizma s širokimi modernimi zamahi — se je Kozini posrečila prava ljudska opera, ki ima zaradi svoje globoko človeške in hkrati spet živahno menjajoče se tematike in glasbene obdelave pred tako imenovanimi „klasičnimi“ komadi to prednost, da uspe pritegniti zanimanje vseh plasti publike.

To je zelo prepričljivo prišlo do izraza tudi ob sedanjih uprizoritvah v Celovcu, ko se je ansambel ljubljanske Opere izkazal kot poklicani interpret tega vsestransko zanimivega in privlačnega opernega dela. Dirigent Demetrij Žebre in režiser Hinko Leskovšek sta ob „optični“ podpori scenografa akad. slikarja Maksa Kavčiča in kostumografke Mije Jarčeve uspela uresničiti izredno obliko sodelovanja, da se je mogel suvereno razviti orkester in so prišli do polne veljave pevci; obe strani sta se stopnjevali od dejanja do dejanja in dosegli

(Konec na 4. strani)

OPOZARIJAMO

na Mladje številka 4, ki je tik pred izidom. Naslednje dni jo boste dobili po pošti na svoj dom. Kdor še ni naročen, to še lahko stori na naslov: Uredništvo Mladja, Klagenfurt 1, Postfach 307.

Mladje boste lahko dobili tudi v obeh slovenskih knjigarnah!

Sredi osvobodilnega vala arabskih narodov:

Vzpon in smisel nove arabske književnosti

Kulturni razvoj, ki je bil več stoletij prekinjen zaradi suženjstva

Kljub bogati tradiciji ima nova arabska književnost svoj začetek neke v sredini preteklega stoletja, ko je turško carstvo, ki je preživljalo vsakodnevne krize, zmanjšalo svoj pritisk in ko se je začela porajati ideja o osvoboditvi. Proti koncu prejšnjega stoletja so najprej v Libanonu začeli izhajati književni časopisi, okrog katerih so se zbirale generacije piscev, ki so polagoma postavljali temelje novi arabski književnosti. Ta književnost je na samem začetku poudarjala nove svobodoljubne zahteve in nove zamisli.

Sodobna arabska književnost je pod neposrednim vplivom političnih dogajanj. To je povsem razumljivo, ker so vse države arabskega sveta v obdobju izgradnje in državne konsolidacije, pa tudi kulturnega razcveta, ki je prav tako viden na vsakem koraku. Po dolgem kolonialnem suženjstvu mnoge izmed njih prav sedaj začnejo graditi novo življenje v osvobojeni domovini. Alžir pa se še vedno bori za svojo svobodo. Tako je povsem razumljivo, da v takem ozračju najde mesto samo progresivna, revolucionarna književnost, tesno povezana s potrebami vsega ljudstva.

Egiptovska književnost se s svojim značajem zelo pogosto postavlja pred ostale. V njej je nekaj pomembnih imen. Posebna zasluga za razvoj psihološkega romana v njej pripada bratoma Tajmur, Muhamedu in Mohmutu. Prvi je umrl zelo mlad, vendar je v svojem kratkem življenju napisal nekaj močnih psiholoških novel, drugi pa še danes nadaljuje tradicijo tiste literature, ki ne zanemara tudi psihološke strani človeškega življenja. Najpomembnejše mesto pa pripada novelistu in dramskemu piscu Teufiku El Hakimu, članu arabske akademije znanosti. V književni areni se je pojavil okrog

leta 1930. Duhovit z razvitim opazovalnim smislom, je dvignil arabsko književnost na evropski nivo in ni čudno, če se njegove knjige danes prevajajo v vse jezike. Poleg njega je treba omeniti tudi pisatelja Taha Huseina, ki ga smatrajo za klasično egiptovsko književnost. Sodobna egiptovska književnost pa je bogata tudi s pesniki, katerih politični verzi so močno vplivali na razvoj osvobodilne zavesti.

Toda tudi ostale dežele arabskega sveta ne zaostajajo v književnem razvoju. Sirija — bogata po svoji tradiciji — je dala in še daje mnogo v svetu znana književna imena. Poleg matične književnosti, ki se je razvila v Siriji, obstaja tudi tako imenovana sirsko-ameriška književnost, ki so jo predstavljali pisci v emigraciji v ZDA in Južni Ameriki. Najpomembnejša predstavnikata te šole sta Amin Rajhanin in Sihata Ubejd, med pisci, ki ustvarjajo v domovini, pa je treba predvsem ome-

niti Nazara Kabanija, Saukija Bagdadija in pripadnika mlade generacije Ahmeda Sulemana Al Ahmeda.

Zelo razviti sta tudi libanonska in iraška književnost. Tudi tukaj prihaja do polnega odraza borbeni polet teh narodov, družbeni pretresi in iskanje novih poti. Najpomembnejše ime v libanonski književnosti je vsekakor Džurban. Halil Džurban, pesnik, pripovednik in slikar, tvorec sodobne arabske novele. Prav tako pa je pomemben tudi George Hana, kritik in filozof, ki nadaljuje klasično arabsko misel, kateri daje sodobno zunanost. Ta tradicija klasične arabske književnosti, ki živi v vsakem piscu in pesniku, je zelo močna in zelo pogosto služi tudi kot izhodna točka.

Tunizijska književnost je mlada in šele začne svojo pot, vendar že sedaj ob samem začetku kaže pomembne rezultate. Pesnik in kritik Muhamed Faviz Gazi je poudaril, da je sodobna tunizijska književnost in arabska sploh še vedno mlada, šele v svojem začetku ter še ni imela časa, da bi dosegla polni razcvet. Popolnoma jasno je, da v tako kratkem času nobena književnost, pa če-

prav s še tako bogato tradicijo, kakršna je arabska, ni mogla takoj doseči svetovne ravni, a je kljub temu naredila zelo mnogo.

Razen tega je treba v tem kratkem sestavku omeniti tudi dejstvo, da je zelo močna in aktivna arabska književnost tudi v ostalih predelih arabskega sveta, v Sudanu, Jemenu, Alžiru, Maroku, Libiji itd. Vse te literature se razvijajo in krepijo, vse imajo specifične probleme, povezane s problemi in značajem dežel, vse pa združuje skupna osvobodilna misel, združuje jih značaj, ki je skoraj identičen.

Arabska književnost je vsa v razvoju. Sedaj ustvarja in obnavlja svoje tradicije. Angažirana je pri izgradnji dežel in ustvarjanju boljših življenjskih pogojev. Razen tega teži še k drugemu cilju: združitvi in popolni osvoboditvi vseh arabskih dežel, vsega arabskega sveta, ki je dolgo let ječal v suženjstvu in katerega razvoj je prav zaradi tega suženjstva bil prekinjen za nekaj stoletij. V svoji borbi so arabski narodi izbojevali svobodo, čeprav še ne vsi, in to svobodo in njene vrednote znajo tudi ceniti.

Prvi letošnji gospodinjski tečaj Slovenskega šolskega društva zaključen

Od 6. novembra 1961 do 10. februarja 1962 je bil v Dijaškem domu v Celovcu, Tarviserstrasse, prvi letošnji gospodinjski tečaj Slovenskega šolskega društva, ki ga je vodila priznana gospodinjstva učiteljica Ančka Kokotova.

Po tem turnusu bodo začeli z drugim trimesečnim gospodinjstvom tečajem. Ob zaključku drugega tečaja bo večja skupna zaključna prireditev, pri kateri bodo sodelovale gojenke obeh tečajev. Na razstavi bodo pokazale uspeh marljivega učenja in dobro izkoriščenega časa v zimskih mesecih. Na to prireditev opozarjamo že danes vse, ki se zanimajo za delo v naših tečajih, ki služijo pridobivanju koristnega znanja, kot ga narekuje današnji čas napredka in razvoja vsaki bodoči gospodinj in materi v družinah različnih poklicev, da se povsod lahko okoristijo s pridobitvami ugodnejše gospodarske konjunktive z ureditvijo boljšega življenjskega nivoja, za kar je neobhodno potrebno tudi dobro strokovno gospodinjstvo znanje.

Prejšnji četrtlet so učenke prvega tečaja na poskusnem obedu pokazale odlomek iz pridobljenega gospodinjstva znanja, k čemu spada kot bistven del tudi kuharska umetnost.

Vabilu k poskusnemu obedu se je od-

zvalo lepo število ljudi. Med zastopniki slovenskih organizacij so bili udeleženci iz številnih naših krajev, kakor iz daljne Zile, prav posebno številno iz Bilčova, pa tudi iz Podjune in Roža. Učiteljica in učenke s hvaležnostjo pripominjajo, da so udeleženci s prispevki tudi pripomogli, da so tečajnice mogle z odličnim poskusnim kosilom pokazati precej iz vrednote v tečaju pridobljenega znanja.

Obed je vsem navzočim nad vse dobro teknil, jedila so bila estetsko pripravljena, serviranje pa je bilo uglaseno. Starši, posebno matere gojenk, so bili zelo zadovoljni in ponosni na svoje nadbudne hčerke ter so izražali svojo zadovoljnost ter priznanje sposobni in marljivi gospodinjski učiteljici.

Dekleta-tečajnice so bile brhke in živahne, tudi v zimskem času prekipeljoča mladost in pomlad. Gostje so se po užitku okusnega kosila še nekaj časa zadržali med tečajnicami, kjer dobre volje in sproščene veselja ni manjkalo. Tečajnice pa so se med tečajem tudi dobro spoznale med seboj ter bodo ostale tovarišice tudi v bodoče in tu druge po naših vaseh opozarjale in pridobile za naše gospodinjstvo tečaje.

Zapiski z zbora socialistične lokalne organizacije

LIBUČE. — Pred nedavnim je bil v gostilni pri Hrustu letni zbor lokalne organizacije socialistične stranke v občini Libuče. Udeležba je bila izredno dobra, med temi je bilo mnogo mladine in seve veliko delavcev ter tudi precej kmetov, ki prav dobro vedo, da spadajo med delovne kmete.

Župan Kristan, po poklicu šef železniške postaje v Pliberku, je v svojem poročilu o dejavnosti pretežno socialistične večine v občinskih odborih lahko nakazal vrsto pozitivnih del in uspehov, ki jih je občina izvedla v zadnjih letih v korist vseh občanov. Med drugim je zelo koristna ugodnejša prometna povezava gorskih krajev z izgraditvijo ustreznih poti, ki so jih precej izvedli. Nikakor ni podcenjevati izvedene elektrifikacije tudi odmaknjenih kmetijskih obratov v gorskih naseljih, kar povzroča tudi na hribovitih kme-

Šmihel pri Pliberku

Kdo ne pozna Miheja Sadjaka, Kvančnikovega sina ugledne družine v Rinkolah, in istoimenskega očeta, ki zna s pristnim zdravim humorjem razvedriti vsako mračno čelo. Mihej se je ustavil v našem prijetnem in prijaznem Šmihelu, kjer je v široki okolici znan kot pevovodja in organist. V Šmihelu si je ustanovil tudi svoje družinsko življenje in z ženo Pepco predstavlja lepoto ter srečo harmoničnega družinskega življenja in morda ni slučaj, da je prav uglasenost v družinskem življenju tudi pripisati temu, ker tudi v pelju in glasbi ne sme biti disharmonije, ker pevovodja usmerja glasove v harmonično enoto.

Žal pa je pred nedavnim kanila bridka kapljica bridkosti in žalosti v to družino.

Slovenska kmečka zveza naznanja:

V nedeljo, 4. marca 1962

Kmečki ples

pri Šerčerju v Šmihelu pri Pliberku.

V družini so se rodili štirje otroci, najstarejši je bil Tonček. Ljubemu dečku pa ni bilo usojeno dolgo življenje in v devetem letu je za vedno zapustil svoja bratca in sestrice, najmlajšo v družini.

Žalujemo svojim naj bo tudi v tolažbo nedeljeno sočustvovanje iz vasi in okolice, kar so ljudje pokazali z izredno številno udeležbo pri pogrebu mladega Šmihelčana, katerega so tudi vsi, ki so ga poznali, radi imeli. Globoke tolažilne besede je spregovoril ob odprtem grobu g. dekan Srienec, pevski zbor je zapel žalostinke, zapeli pa so svojemu sožalcu v slovo tudi šolarji, ki so se z učiteljstvom udeležili pogreba. Zapeli so na žalost le pesem z nemškim besedilom in ljudje so upravičeno mnenja, da bi bilo prav in pravično, če bi učitelji pokazali toliko dobre volje, da bi na tem pokopališču zapeli svojemu tako rano umrlemu sožalcu tudi pesem v jeziku, ki je tukaj domač.

Žalujemo staršem, bratcem in sestrici naše srčno sožalje!

tijah boljše, znošnejše in prijetnejše življenje. Vsa ta dela niso nastala sama po sebi, temveč odbor je z županom na čelu vložil mnogo prizadevanja pri pristojnih oblasteh za doseg primernih subvencij iz javne roke. Treba pa je bilo ustvariti tudi pogoje za skupno sodelovanje vseh interesentov, ker brez tega bi ne bilo mogoče ugotavljati pomembnih uspehov. V nadaljnjem je župan nakazal načrte za predstoječe bodoče naloge, ki jih namerava občina izvesti v doglednem času. Med temi načrti je na primer napeljava vodovoda v enem delu občine, kjer še niso deležni zdrave pitne vode. Načel je tudi vprašanje graditve šole za naselja pred državno mejo, pereče vprašanje, od katerega prebivalstvo pričakuje, da se bo rešilo v zadovoljstvo in se bodo upoštevale utemeljene želje in zahteve zainteresiranih.

Iz poročil funkcionarjev je bilo posneti, da je lokalna organizacija v minulem delovnem letu napredovala. Število članstva se je dvignilo in tudi blagajna izkazuje ugodno stanje. V odbor so izvolili za predsednika ponovno Waluschniga, novo pa so izvolili krajevnega vodjo delovnih kmetov (Arbeitsbauernbund) kmeta Valentina Kralja, p. d. Travarja na Grabljah, za prosvetnega referenta pa so izvolili dr. Pavla Apovnika, domačina iz Senčnega kraja, poklicno uradnika pri okrajnem glavarstvu v Velikovcu.

Glavni referat je imel deželni poslanec Pansi, ki je podal pregled o politični situaciji in v nadaljnjem prešel na druge aktualne probleme. Naglasil je razmerje v gospodarskem procesu, da naj bodo sadov gospodarske konjunktive deležni brez izjeme vse plasti prebivalstva, predvsem je treba doseči tudi novelizacijo zakona o socialnem zavarovanju po predlogu o »dinamični renti«, kakršna je zahteva socialistične stranke, proti čemu pa ÖVP vedno postavlja izgovor, da za tako uresničitev ni na razpolago potrebnih sredstev. V ostalem je podal upoštevanja vredne in koristne pobude ter napotila za bodoče organizacijsko delo v lokalni socialistični celici, predvsem tudi glede možnosti predčasnih volitev poslancev v državni zbor.

Vsi navzoči so pazljivo sledili podanim poročilom in izvajanjem ter jih tudi z odobravanjem vzeli na znanje. Po zaključku Hrustove gostilne še niso tako kmalu razšli — vsevpriek se je razvijal prijeten domač pomek in ta v pretežni meri v domačem slovenskem jeziku.

VS AK T E D E N :

Žalostna bilanca prometnih nesreč

Prejšnji teden se je na avstrijskih cestah spet primerilo veliko prometnih nesreč, ki so končale z žalostnimi posledicami. Na Koroškem ugotavljajo 75 prometnih nesreč, pri katerih so bile 4 smrtno žrtve, 38 oseb pa več ali manj poškodovanih. V vsej državi je bilo skupno 875 prometnih nesreč. Pri teh nezgodah je zgubilo 17 udeležencev prometa svoje življenje, v pretežni večini mladi ljudje, 504 osebe pa so bile poškodovane in večina od teh polni bolniške postelje po različnih bolnišnicah in mnogi od teh bodo ostali pohabljeni za vse življenje ter v breme družbi. Žalostne številke navajamo od časa do časa v svari in opomin vsem, ki so s svojimi vozili na cestah odgovorni za življenje, zdravje in imetje soljudi.

Tudi v poročilu o prometnih nesrečah v prejšnjem tednu ugotavljajo, da so v 60 primerih brezvestni šoferji pobegnili ter se niso menili za žrtve, v 42 primerih pa so ugotovili, da so bili vozači pod vplivom alkohola in to kljub nedvoumnim predpisom v zakonu novega cestnega reda.

Uradne ure

v pisarni Slovenske kmečke zveze v Celovcu

Slovenska kmečka zveza ima svojo pisarno v Celovcu, Gasometergasse 10, I. nadstropje. Po telefonu je pisarna dosegljiva na številko [0-42-22] 56-24.

Od začetka februarja naprej je pisarna odprta vsak dan od 8. do 12.30 ure. V tem času so člani v pisarni lahko deležni nasvetov, navodil in posredovanj v davčnih, kmečkopravnih in kmečkogospodarskih vprašanjih ter sestave raznih vlog in prošelj.

Vsak četrtek dopoldan je v pisarni SKZ

GOVORILNI DAN.

Ta dan so v pisarni navzoči izvoljeni mandatarji v kmečkih zastopstvih, agrarni strokovnjaki in pravni svetovalec v zapuščinskih, kupnih, najemniških in podobnih zadevah.

Častna darila za lepe zgradbe v Celovcu

Leta 1952 so v Celovcu ustanovili društvo „Schöneres Klagenfurt“ (Lepši Celovec). Dejavnost organizacije obsega dve plati: na eni strani gradbene načrte, na drugi strani pa okraševanje vrtov. Vsa akcija služi modernizaciji in lepševanju mesta, vendar ne v pomenu hiper-modernizacije, kakor je prejšnji petek v sejni dvorani magistrata dejal tudi župan Ausserwinkler, ko so s častnimi darili odlikovali gradbene gospodarje in arhitekte, katerih gradbene izvedbe je žirija odobrila. Župan je dejal, da je pri gradbeni obnovi mesta in drugem okraševanju zaželjena resnična harmonija med starim in novim.

Mestni svetnik Novak je kot kulturni referent občine podelil 11 gradbenim gospodarjem odlikovanja in sicer eno plaketo, v ostalem pa diplome in slikovna darila.

Na slavnosti je sodeloval Collegium musicum z glasbo iz Haydnovega dela.

POTUJOČI KINO SPZ PREDVaja

slovenski film

VESELICA

v soboto, dne 17. februarja, ob 19.30 uri pri Kreuzwirtu Pod Jerberkom, v nedeljo, dne 18. februarja, ob 14.00 uri pri Kovaču na Obirskem in ob 19.30 uri pri Voglu v Št. Primožu v P. v nedeljo, dne 25. februarja 1962, ob 14.30 uri pri Šoštarju v Globasnici, ob 19.30 uri pri Škorjancu v Banji vasi pri Št. Lipšu.

Film je za mladino od 14. leta dalje dostopen.

Gostovanje Opere SNG

(Nadaljevanje s 3. strani)

absolutni višek: orkester v edinstveni ponazoritvi divjanja viharja ob začetku tretjega dejanja in pevci v slovesu izseljencev v zadnjem dejanju.

Če hočemo govoriti o posameznih vlogah, potem je treba priznati, da je zasedba v „Ekvinokciju“ presegala celo ono v „Nabuccu“, čeprav je tudi tista odgovarjala vsem zahtevam. Ob tako visoki kvaliteti je seveda težko delati kakršno koli razliko, toda kljub temu smemo v prvo vrsto postaviti „kvartet“: Mira Brajnika kot ladjedelca Iva, Bogdano Stritarjevo kot njegovo mater Jelo, Vilmo Bukovčev kot Anico in Friderika Lupšo kot slepca Vlaha.

Turisti o naših krajih in naši govorici

Bilčovs. — Naši kraji so gotovo precej odmaknjeni od velikega prometa. Toda oni tujci, ki kljub slabim cestnim razmeram vozijo skozi naše kraje in prihajajo na naše Gure, ne morejo prehvaliti tukajšnjih pokrajinskih lepot, posebno pa blagodejnega miru, ki ga uživamo v naših vaseh.

Pred nedavnim se je neki Švicar vozil po tako imenovani „Razgledni cesti“ skozi Kotmaro vas, preko Bilčova, Št. Ilja in Loge vasi v Vrbo ob jezeru.

Potnik se je ustavil na več krasnih razglednih točkah, da se je čimbolj naučil lepote naše zemlje. Ustavil se je tudi pri nas in prisluhnil naši govorici. Vprašal je, kakšen jezik da se tukaj govori. Ko smo mu povedali, da tukaj govorimo slovenski, se zaradi tega ni zgražal, marveč je nasprotno z zanimanjem prisluhnil, da v tem kraju pretežna večina prebivalstva govori slovenski materin jezik. Povedali smo mu tudi, da se na žalost najdejo med nami ljudje, ki se svojega pokoljenja sramujejo ter se hočejo prištevati med pripadnike druge narodnosti. Temu se je čudil in dejal, da smatra za koristno in potrebno, če v teh krajih ljudje obvladajo oba jezika, slovenskega in nemškega, častno pa je, je pristavil, ostati zvest svojemu narodu.

Zelo pomembna in razveseljiva za nas pa je pohvala Švicarja, ko je dejal: Krasote vaše pokrajine se sploh ne zavedate, šele mi tujci vam moramo to povedati. Nadalje je rekel: Sem človek, ki ni malo potoval po svetu. Bil sem že po vseh državah Evrope in tudi po drugih kontinentih. Videl sem gotovo lepe kraje, toda reči moram, da mi vaši kraji najbolj ugajajo. Ljubite in cenite vaše zelene hribe in gaje ter ohranite jim zvestobo. Tudi vašega jezika se ne sramujte, koristno pa je obvladati več jezikov. Če obvladata dva jezika, kar v vaših pogojih ni težkoča, je že precej, če pa je mogoče, priučite se jih še več.

Taka je sodba človeka, ki je videl in spoznal mnogo sveta. Pri nas pa nekateri, in žal teh ni malo, ne privoščijo svojim otrokom, da bi se naučili obeh deželnih jezikov, kar bi jim moglo le koristiti v življenju.

Ob tej priložnosti bi spomnili, da je predsednik organizacije inozemskih Avstrijcev na zasedanju v Grazu dejal, da je za Švicarja samoumevno, da zna vsaj dva, tri ali tudi več jezikov. Ozkosrčna narodna nestrpnost in medsebojno narodno sovraštvo je slabo spričevalo v prizadevanju za zblizanje med narodi v svetu.

Kar tiče pokrajinskih lepot naše domovine, pa je Zveza slovenskih zadrug že večkrat opozorila in dala napotila: Ne prodajamo naše zemlje tujcem, temveč sami koristimo vrednote njene lepote!

Ladko Korošec je bil s svojim basom evropskega nivoja žal nekoliko prikrajšan, je pa kljub temu v polni meri prepričal kot bivši kapitan Frano, kar velja tudi za Sama Smerkolja v vlogi bogatega Amerikanca Nika. Pa tudi vsi ostali pevci, čeprav so nastopali v manjših vlogah, so pokazali tako višino znanja, da bi jih za celovške razmere lahko brez izjeme prištevati med prvovrstne soliste. Končno pa je treba povedati še besedo priznanja zboru pod vodstvom Jožeta Hanca, ki ob slovesu izseljencev v veliki meri prevzame orkestru vlogo spremljave in s svojimi mehki melodijami pričara na oder živo folkloro Dalmacije.

Seveda se ob tem gostovanju nehoti vsiljuje primerjava med obema operama, toda taka primerjava bi bila neustvarna, naravnost krivična. Le toliko je mogoče ugotoviti: medtem ko je Verdijev „Nabucco“ po glasbi in še posebej po vsebini glas iz davne preteklosti in zato danes le zelo redko še najde pot na odrske deske, pa je „Ekvinokcij“ Kozine vsestransko gledan življenje samo, je izraz večne usode človeka in kot tak poklican, da ostane večno mlad.

O gostovanju samem pa je treba poudariti, da je ansambel ljubljanske Opere ravno z uprizoritvijo dveh medsebojno tako različnih komadov pokazal svojo zavidljivo visoko raven in potrdil sloves, ki ga zaslužno uživa daleč preko narodnih meja.

Datelj - zlati ključ puščave

Nego, sonce in veliko vode potrebujejo dateljnovne palme, ki jih je v saharskih zelenicah okoli šest milijonov

»Uš, uš!« priganjajo v rute zaviti možje na kratkonogih osličih težko otovorjene kamele, ki se v počasnem ritmu zibljejo čez puščavsko pokrajino, kjer neusmiljeno pripeka sonce z neba brez najmanjše sence oblakov. Čez sipine veje veter, pesek drsi po pobočju. Klč karavanskega vodnika zbudi jezdece na osličih iz otopenosti. Njegova roka kaže proti motnim obrisom palm na obzorju. Možje se oddahnejo, tovrne živali same od sebe stopijo hitreje: palme v daljavi pomenijo bogato zelenico z vodo.

Februarja začno cveteti datljevi v saharskih zelenicah. Takrat, ko se evropski smučarji veselijo zadnje smuke, se pokažejo na datljevih plodovi, ki jih Evropejci kupujejo naslednjo zimo kot sladki pozdrav z juga. Datljevca ne živi divje, brez nege človeških rok. Po štirih ali petih letih nastavi grm prve plodove, ki pa jih večinoma po-

trgajo, da se deblo bolje razvije. Vsako debelce obdaja nasip; pogosto je treba zalivati, rahljati zemljo in odstranjevati zajedalski plevel.

Bogastvo stepskih in puščavskih nomadov v Afriki se meri s številom osličev, kamel, ovac in koz, premoženje prebivalcev zelenice pa s številom datljevcev in z zalogami vode. Arabci v severnoafriških vaseh, egiptovski felahi v palmovih gajih ob Nilu in Berberi v zelenicah morajo svoje datljeve redno zalivati, cvetove pa potresati s cvetnim prahom, če si hočejo zagotoviti pridelek.

Zgodaj spomladi slišite v zelenicah mrmraje petje vrtnarjev, ki potresajo cvetoče pogonjke. Datljevi so dvodomne rastline, med ducatoma »ženskih« palm imajo v zelenicah le po eno »moško«. Tako varčujejo z dragocenim prostorom, prav zaradi tega pa je potem potrebno umetno oplojevanje, pri katerem plezajo vrtnarji po deblih brez posebnih pripomočkov tudi do trideset metrov visoko do cvetov.

Ko se pokažejo prvi plodovi, pripravijo mnogi vrtnarji platnene vrečke, v katere vtaknejo pogonjke z dateljini, da jih tako varujejo pred sladkosnednimi ptiči. Ko sadje dozori, vrtnarji spet plezajo in trgajo težke dateljnovne grozde. Kmalu po trgatvi palma nastavi nove cvetove...

V mnogih saharskih zelenicah so dateljini še vedno pomembnejši od kruha. Nomadu,

ki ima s seboj vrečo sladkih plodov, se ni treba bati lakote. Po navadi je vreča kozji meh z navznoter obrnjeno dlako. Če je zaloga stara, so dateljini suhi kot žaganje, torej čisto drugačni od tistih v izložbenih oknih. Mnogi nomadi poznajo pesem o tri sto dobrih lastnostih datljevcev. Nič čudnega, saj so jim dateljini na dolgih potovanjih po več tednov poglavitna hrana.

Po približnih podatkih raste v saharskih zelenicah okoli šest milijonov datljevih palm, pridelek oaze Quargla na primer se giblje okoli 10.000 ton. Na hektarju oaznega vrta je prostora za kakih 120 palmovih dreves, seveda če dobi vsak hektar po 40 litrov vode v minuti. V Quargli jih je nad 800 tisoč, vendar ne rodijo vse. Povprečna palma da okoli 40 ali največ 60 kg dateljnov na leto. Le malokdo ve, da poznajo v Afriki okoli 200 različnih datljevcev, izvažati pa smejo le plodove šestih sort.

»Palma ima glavo v ognju, noge pa v vodi,« pravi star saharski pregovor. Z vodo so v Sahari težave, zato veljajo v zvezi z njo najstrožji zakoni. Če ima studenec več lastnikov, delijo vodo tudi drugod večinoma tako kot v Quargli: določen čas teče voda proti skupini palm. Namakalni jarki so speljani po vsej zelenici, do vsake palme posebej.

Izkušeno oko že od daleč ugotovi premoženjsko stanje lastnikov posameznih datljevih nasadov. Krmežljave so tiste palme, katerih lastnik je moral v trenutni stiski prodati del svojih pravic do vode. Drevesa ne dobijo dovolj vlage, lastnik mora prodati tudi nje, ker le slabo rodijo. Bogatejši prebivalci si pridobijo palme za tretjino vrednosti, vodo pa so seve kupili že prej. Tako je v Sahari, kjer nomadi označujejo datljeve kot »zlati ključ puščave«.

Zakaj je petelin budilka?

Petelini so že zmeraj v mnogih vaseh v pravem pomenu besede budilke, ki budijo kmečke ljudi navsezgodaj na delo, zlasti poleti, ko so sicer najkrajše noči še zmeraj predolge.

Kokoši izvirajo iz Indije. V Indiji pa petelin še zmeraj velja za nekakšno sveto ptico, ki napoveduje prihod svetlobe. Oglaš se prvi med drugimi pticami, ki tudi jutraj pojo. Raziskovalci živalskega življenja se dandanes seveda ne morejo zadovoljiti s kakšno versko razlago, zakaj petelin tako natančno napoveduje prihod dneva. Večina jih meni, da tudi pri petju petelinov odločajo hormoni. Žleze z notranjim izločanjem delujejo v natančno dolgih presledkih, najbrž pod vplivom svetlobe. Petelin se čez dan s petjem utruja in izčrpa, zato zvečer ne poje, peti pa začne pred dnevom, ko ga hormoni po počitku spet prisilijo.

Mali leksikon

Kako so nekoč obveščali ljudi o natančnem času in kako delajo to zdaj?

Od začetka našega stoletja so zvezdarne prek določenih službenih mest ob določenem uri, minuti in sekundi (običajno opoldne) oddajale svetlobne ali zvočne signale, po katerih je lahko vsak človek naravnal svojo uro. Zdaj obveščajo ljudi o točnem času radijske postaje. Z Eifflovega stolpa v Parizu so začeli sporočati točen čas že leta 1910, leta 1912 pa so v pariški zvezdarji organizirali Mednarodni urad za čas. Ta urad, ki še zdaj opravlja mednarodno časovno službo, ima na razpolago omrežje opazovalnic in radijskih postaj po vsem svetu. To omrežje jamči za točen čas do stotinke sekunde.

Kateri organ človeškega telesa najhitreje raste?

Človeški možgani se razvijajo zelo hitro, najhitreje med vsemi organi človeškega telesa. Konec prvega leta tehtajo otroški možgani 900 gramov, konec 4. leta 1200, konec 10. leta 1300, okrog 18. leta pa tehtajo človeški možgani kakih 1500 gramov. V prvem letu življenja pridobijo možgani vsak dan na teži povprečno po pol drugi gram.

ZANIMIVOSTI IZ ZNANOSTI IN TEHNIKE

NAJVIŠJI HOTEL V EVROPI

Čez nekaj mesecev bodo v glavnem mestu Belgije v Bruslju začeli graditi najvišji hotel v Evropi. Zgradba novega hotela bo imela 26 nadstropij in bo ena izmed najlepših v tem delu sveta. Nebotičnik bodo zgradili iz cementa, jekla in marmora, imel pa bo 265 sob. Glavna jedilnica bo v 25. nadstropju, od koder bo lep razgled na mesto.

PODZEMSKA BOLNICA

V švicarskem mestu Bernu gradijo vojaško bolnišnico. Ta bolnišnica se razlikuje od drugih, ker jo gradijo pod zemljo. V bolnišnici bo prostora za 1000 postelj.

ZAHODNONEMŠKA ATOMSKA LADJA

Prva zahodnonemška atomska ladja bo krenila na pot leta 1965. Ladja bo imela nosilnost 16.000 ton in jo bodo zgradili v neki ladjedelnici v Kielu. Nuklearni reaktor so že začeli graditi v bližini Kölna v raziskovalnem središču »Inter-atom«, podružnice ameriške družbe za nuklearne raziskave.

NAJVIŠJA TEMPERATURA

V atomskih laboratorijih v Sovjetski zvezi, kjer delajo poskuse z nuklearnimi reakcijami, so dosegli najvišjo temperaturo 12 milijonov stopinj.

AMERIŠKA VEŠOLJSKA LADJA

V ZDA so napravili načrte o zgraditvi vesoljske ladje, ki bo tehtala 3000 ton in bo leta 1965 ponesla človeka na Mesec. Izračunali so, da bodo stroški za vesoljsko ladjo znašali okoli 2,5 milijarde dolarjev.

HIŠA IZ PAPIRJA

V ZDA so zgradili prvo hišo iz papirja. Za sedaj so zgradili samo poskusno dvostanovanjsko hišo. Če se bo ta hiša obnesla, jih bodo začeli izdelovati v večjem številu. Hiša je odporna proti dežju in vsem vremenskim nepravilnostim.

CLAUS EIGK:

dan nič

35

Nikakor ne! Navsezadnje je bila dežela tibbujška. Šlo jim je tudi za to, da bi lahko naslednji dve noči neovirano delali ob daljnogledu. Končno je ne glede na okoliščine najbolj človeško urejevali spore mirno, brez streljanja in pobijanja. Streljati zna vsak bebec. Eigbrecht je bil zato pripravljen skleniti tudi zanje neugodnejši sporazum, samo da bi lahko mirno opravili svojo nalogo.

Proti poldnevu se je začelo.

Najprej je iz kilometra oddaljene soteske pridrvela glasno kričeča skupina jezdecev: vihteli so kopja in dolge puške. Obstali so v spoštljivi razdalji, ko so jim stopili naproti z naperjenimi brzostrelkami Eigbrecht, Bergmann in dva letalca. S seboj so vzeli tudi ujetega poglavarja.

Vodja krdela je nekaj zakrčal in Bergmann je prevel, da se je plemeniti Bisra Kolokomi blagovolił potruditi k njim osebno. Pripravijo naj se, da ga bodo dostojno sprejeli. No, pripravljeni so bili. Celo na več načinov. Ujeti poglavar je torej zaklical, da je plemeniti vladar zmeraj dobrodošel. A le z majhnim spremstvom in miroljubnimi nameni!

Skupina je nato odjezdila, bržkone je odhitela poročat. Pol ure zatem je iz soteske začela vreti neskončna vrsta jezdecev in pešcev. Bilo jih je bržčas nekaj čez tisoč. Taka premoč bi v teh okoliščinah nedvomno odločila bitko v korist domačinov. Voščaki so se razvrstili v krogu kakih dveh sto metrov okoli letal in tako očitno pokazali napadalne namene.

Majhna skupina jezdecev je prihajala v taborišče. Obrazje so imeli zakrite, tako da je bil njihov videz še bolj grozljiv. Seveda so možje v taborišču delo popustili. Prav nič skrivaj so zgrabili za orožje in hladnokrvno čakali, kaj jim prinese naslednji trenutek.

Neustrašno je prijezdila skupinica v sredo taborišča. Ujetega poglavarja so medtem razvezali in mu vrnilo orožje. Sedaj je pristopil k prvemu jezdecu, se globoko priklonil in pridržal uzdo, ko je ta razjahal.

Zakrinkani jezdec, ki ni bil nihče drugi ko Bisra Kolokomi, pa poglavarju ni privoščil pogleda. Odkoračil je k Eigbrechtu in ga molče premeril s pogledom. Medtem so skočili s konj tudi drugi.

Eigbrecht je že poprej iz mnogih odev in blazin uredil udobno sedišče, okoli pa razložil obilen obed.

Bergmann je z zakladom starih samoglasnikov zamrmral vljuden pozdrav in velikaš je sedel. Nasproti sta se vsedla Eigbrecht in Bergmann. Izmed spremljajočih Tibbujcev je prisledla še manjša, vitka postava. Ostali so obstali v spoštljivi razdalji.

Dvignila z obraza zagrinjali. Pokazal se je mrk, puščoben obraz starega svetnika in mladostno obličje ljubke žene.

Bergmann jih je zaprosil, naj prigriznejo. Gosta sta ske mandljastih oči. Najbrž je bila to kneginja, katere vlado si je ljudstvo bolj želelo od Kolokomijeve.

Mlada plemkinja je prijazno in radovedno pogledovala naokrog in z užitek pospravljala okusne zahodnjaške delikatese. Drugače stari. Ta se je vedel tako zoprno, da sta se belca morala s težavo premagovati, da mu nista poveznila čez turban polne skleda golaža. S pogledi je čemerno in prežeče bliskal naokoli, vmes sem pa tam segel po kaki jedi, jo z dolgimi zobmi malo požvečil, potem pa jo z gnusom izpljunil daleč od sebe.

Bergmann je možaka nekajkrat ogovoril. Velikaš se

pa zanj ni zmenil in kazalo je, ko da ga sploh ne sliši. Eigbrecht je nato velel letalcu, ki je stal ob strani, naj prinese darove.

Brž so jih prinesli in jih položili Bisri Kolokomiju pred noge. Tu je bila moderna karabinka z dva tisoč kosi streliva, dober daljnogled, dva funta najboljšega tobaka, širok usnjen pas s široko zaponko, bleščeče zlato odlikovanje, natančno izrisan zemljevid Sahare s Tibestijem v središču in petlitrski vrč vina. Čeprav so bili Tibbujci muslimani, je Eigbrecht predobro vedel, kako spretno znajo Alahovi verniki izgrajevati stroge predpise korana.

Bisra Kolokomi je pisane predmete samo kratko in zaničljivo pogledal, potem je vstal, brcnil ob darila in počasi odšel proti letalom, da bi si ju ogledal.

Ta zaničljiva kretnja ni bila samo skrajno nevljudna, ampak tudi tako sovražna, da jo je bilo po nepisanih zakonih puščave mogoče poplajati samo s krvjo. Vladar se je torej čutil zelo močnega.

Ljubka mlada vladarica je osuplo in nekoliko boječe pogledala Eigbrechta in očitno ni mogla razumeti njegove brezbrizne spokojnosti.

Ta se je pretvarjal, kakor da ni ničesar opazil, prijazno se je nasmehnil temnooki lepotici in mirno jedel dalje. Bergmannu pa je polglasno dejal: »Maks, nečesa sem se domislil. Temu staremu idiotu bomo tako zagodili, da bo pihal ko razjarjen nilski konj. Polomili smo ga, ko smo odrekli pomoč staremu poglavarju! Podari kneginji svilen šal, ki ga imaš okrog vratu. Že dolgo ga prav poželjivo ogleduje. Potem ji prinesi skatlo čokolade in veliko steklenico kolonjske vode, ki jo boš našel v moji potovalni torbi. Revolucija se začneja!«

Bergmann se je globoko priklonil mladi vladarici. Čez nekaj trenutkov ji je izročil pisana darila in mladenci jih je bleščečih oči sprejela. Trdo, naporno življenje

Naši otroci:

Zaloigra za jedilno mizo

Vsekakor mora nervirati tisti otrok, ki v neskončnost žveči kosček mesa, ali tisti, ki z jezičkom odrija žlico ali oni, ki odločno vztraja uro ali še dalj pred krožnikom zelenjave in se odločno upira tudi najmanjšemu zalogaču. Včeraj je dobro jedel, danes ga nič na svetu ne more prisiliti k temu. Take male tragedije se pojavijo pogosto posebno v določenih obdobjih, v katerih se otrok najbolj prilagaja. Naj navedemo le tri obdobja v katerih je otrok pri jedi posebno muhast.

10 mesecev — doba gladovne stavke

Okoli desetega meseca starosti je apetit pri otroku v upadanju. Če v tej dobi ponudite otroku, ki je do tedaj jedel samo iz stekleničke, zelenjavo in jed v kosčkih, jo bo prav verjetno odbil. Če ga boste k temu večkrat silili, se utegne zgoditi, da otrok še dolgo ne bo jedel z apetitom.

Zdravnik svetuje: Z zelenjavo nikoli ni potrebno čakati do desetega meseca. Dojenček naj dobi prvo tako hrano že po dovršenem tretjem mesecu. Včasih je desetmesečni dojenček, ki odbija hrano, bolan. Zato je dobro, če se o tem prepričate. Če je vse v redu, dopustite, da nekaj časa poje tudi nekoliko manj. Kot pomembno merilo naj vam služi tudi to, če otrok ne bujša.

Tri leta — muhasta doba

Po treh letih se pojavljajo prve krize samostojnosti. Otrok rad reče ne. Na sprehođu, na kopanju, pri počitku, pri jedi — povsod ne. Dogodi se, da otrok ničesar ne je. Danes na primer ne je testenin, ki jih je še pred nekaj dnevi z navdušenjem pospravil. Najbolj pogosto pa odbija sadje, zelenjavo in meso.

Zdravnik svetuje: V teh primerih je povsem brezuspešno otroka siliti, kregati in kaznovati. Najboljša rešitev je, da pred otroka postavite krožnik z manjšo količino jedi in ga pustite popolnoma pri miru. Po desetih minutah bo krožnik prazen ali pa bo ostal nedotaknjen. Če ste se prepričali, da otrok ni bolan in da ne bujša, mu dopustite, da si bo sčasoma sam uravnovešil svojo prehrano.

Sedem let — doba upiranja

Mnogi otroci so v teh letih zaskrbljeni. Skerbi jih, da ne bodo zamudili šole, da ne bodo kregani. Zato izgubljajo apetit. Skoraj nemogoče jih je tedaj prisiliti, da bi karkoli pojedli, posebno pa zajtrk. Navadno se jim upira meso in mleko. Nasprotno pa imajo ti otroci radi bonbone, žvečilno gumo ali kaj podobnega.

Zdravnik svetuje: Otroci, ki mu kar naprej ponavljajo, da je že odrasel, to rad sprejme. Misli, da so njegove skrbi prav toliko pomembne kot skrbi odraslih, njegov okus prav tako upoštevanja vreden kot okus odraslih. Razen tega se pogosto dogaja, da čas obrokov ni dovolj prilagojen njegovemu prostemu času. Izogibajte se temu, da bi morali otroci jesti v naglici ali da bi jih silili, da uživajo to, kar jim ni všeč. Tudi starši sami sebe k temu ne silijo. Za mizo otroka ne kregajte in ga tudi ne sprašujte o šolskih ocenah.

Zajtrk — važen del naše prehrane

Zajtrk, posebno še izdaten zajtrk, skoraj da izginja z naših jedilnikov. Skodelca črne kave, včasih mlečne kave ali čaja, tak je največkrat naš zajtrk, ko odhajamo na delo. Za zajtrk namreč več nima ni časa. Toda zdravniki po vsem svetu so si enotni, da je zajtrk zjutraj najvažnejša postavka v vsej naši prehrani. Kosilo in večerja, oba glavna obroka sta zelo blizu skupaj, potem pa se začno dolge ure lakote, saj skodelice kave skoraj ne moremo šteti k normalni prehrani. Če upoštevamo zraven še to, da se je naša hrana v zadnjih letih, zlasti po vojni, dokaj spremenila, da je mnogo lažja in obrok manjši, potem nam postane še bolj razumljivo, da je precej težko čakati na glavni obrok. Medtem pa je v nekaterih drugih deželah, na primer v Angliji in Ameriki, zajtrk zjutraj bogat obrok, ki v precejšnji meri nadomesti kosilo. Tak način prehrane je mnogo pametnejši in bi ga morali sprejeti zlasti v mrzlih krajih z dolgimi zimami.

Novemu načinu prehrane večkrat nasprotujemo iz bojazni, da bi se preveč zredili. Toda če je ob izdatnem zajtrku kosilo skromnejše, je taka bojazen odveč. Post, ki traja vso noč in nato še vse dopoldne, prav gotovo ni koristen, saj je ob praznem želodcu

delo preveč površno. Kaj hitro se zgodi, da ste preveč utrujeni, ali pa nasprotno, da so vaši živci preveč napeti, da vas hitro zebe itd. Ob vseh takih in podobnih neprjetnostih pa nikdar ne pomislite, da jih je zakrivila nezadostna prehrana.

KAKŠEN NAJ BO ZAJTRK?

V Angliji je »breakfast« zelo bogat. Poleg tradicionalnih ovsenih kosmičev, kuhanih na mleku, jedo še marmelado, največkrat pomarančni džem, sadni puding, prekajene ribe, sir, jajca s slanino ob več skodelicah čaja. Na Holandskem servirajo za zajtrk več vrst kruha — vsaj pet — pršut ali šunko, sir, maslo, med in mleko ali mlečno kavo. V Nemčiji je zajtrk prav tako obilen. V Ameriki posebno čislajo sadne sokove, jajca s slanino, žito, zalito z mlekom, ali smetano in mleko.

Morda se bo zdel marsikomu tak zajtrk malce preveč obilen, posebno še slanina z jajci, da bi se navadili nanj že zgodaj zjutraj. Toda zajtrk z mlekom ali mlečnimi izdelki ter sadje ali sadni sokovi ne bodo odveč. Tak zajtrk posveži, obenem pa vsebuje mnogo vitaminov. Zlasti pomarančni sok je zjutraj osvežujoč in ne bomo se ga

DOMAČA LEKARNA

Vseeno je, ali uporabljamo za domačo lekarno predal ali stensko omarico. Zelo važno pa je, da je ta omarica vedno zaprta, tako, da otroci ne morejo do vsebine. Tudi urejena mora biti pregledno. Stekleničke in epruvete brez etiket moramo brez pomislekov takoj zavreči. Bolje je, da bolniku ne damo ničesar, kot pa, da mu škodujemo z napačnim zdravilom! Domača lekarna seveda ne more nadomestiti zdravnika, je pa lahko dragocena pomoč. Zato včasih pregledno vsebino te omarice.

Zelo previdni moramo biti pri nevsakdanjih, malo znanih zdravilih, ki so preostala še od kake prejšnje bolezni. Iste kapljice za srce, ki so nekomu pred nekaj leti pomagale, so lahko za drugega bolnika popolnoma neprimerne. Razen tega se mnoge tablete, kapljice in praški po daljšem času kemično spremenijo, tako da ne učinkujejo več, ali postanejo celo neužitni.

MERE ZA TEKOČINE:

Vinski kozarec pribl.	100 ccm
Kozarec za liker pribl.	20 ccm
Jedilna žlica pribl.	15 ccm
Kavna žlička pribl.	5 ccm

MERE ZA PRAŠKE:

Zvrhana jedilna žlica	10.0 gr
Zvrhana čajna žlička	3.0 gr
nezvrhana čajna žlička	1.5 gr
polna noževa konica	1.0 gr

RAZPOREDITEV:

Prvi, zgornji predal: instrumenti (termometer, škarje, pinceta, varnostne zaponke in — če imamo otroke — po možnosti še naprava za klistiranje).

Drugi predal: obvezilni material (obveze različnih širin, sterilna gaza, obliž, svitek levkoplasta, staničevina in vata).

Tretji predal: zdravila za zunanjo uporabo (borovo mazilo za manjše rane, puder za noge, 3 % borova voda za vnetje veznice, jodova tinktura, vazelin, mentolni špirit, 3 % vodikov superoksid za grgranje, hipermangan, formalin proti komarjem pikom in potenju).

Četrty, spodnji predal: zdravila za notranjo uporabo (baldrijanove kapljice, aspirin proti vročini in bolečinam, ogljje proti driski, odvajalno sredstvo, sredstvo proti kašlju, tablete proti vnetju grla in končno čaj: kamilice, lipovo cvetje in šipkov čaj).

Moška „kritična“ leta

V medicini so še „deljena“ mnenja, če je pri moških kritična doba ali ne. Prav lahko bi podvomili v to, ker v starosti pri moških ne opazimo sprememb — kot na primer pri ženski. Težave se prične navadno s petinštirideset letom. Zmanjša se izločanje spolnih žlez, hkrati se zmanjšuje tudi delovanje ostalih žlez z notranjim izločanjem. Pogosti so glavoboli, posebno na tilniku, v mišicah vratu in ramen. Pogosto je tudi znojenje rok, hitro menjanje razpoloženja in razbijanje srca. Pojavljajo se tudi bolečine v srcu. Če se pojavlja to pogosto je potreben pregled.

Zaradi zmanjšanih funkcij telesa se začne nabirati maščoba zlasti na trebuhu. Posebno izrazite so duševne spremembe. Pogosta je razdražljivost, nervoznost, pozabljivost, slaba koncentracija in slaba volja za delo. Pogoste so krize, ki imajo za posledico hitro zmanjšanje delovne sposobnosti.

Zdravljenje naj se prične le tedaj, če smo gotovi, da gre za bolezenske motnje. Če so pojavi starostni, se je treba pač sprijazniti s tem, da je to normalen pojav in da ima tudi starost svoje lepote. Okolica in zdravnik lahko blagodejno vplivata na bolnika, da bo te težave lažje prenašal.

v puščavi ji kaj takega ni moglo nuditi. Prej nekoč — to so zvedeli šele kasneje — je dlje časa živela v Tripolisu in se tam seznanila s civilizacijo. Bergmann ji je začel razlagati, pogledujoč po čemernem soprogu, ki je pohajkoval po taborišču, da bi se beli gospod rad pomenil z njo na samem. Lepotica ga je sprva čisto napak razumela. Na njenem osuplem obrazu je zaigral porogljiv smehljaj, nato pa je spogledljivo premerila Franka Eigbrechta.

Temu pa tako ni bilo pogodu.

„Daj no, Maks, menda misli, da hočem kaj od nje! Povej ji, da gre za čisto druge stvari!“

Bergmann ji je hitro dopovedal. Kneginja je malo pomislila, plaho pogledala po svojem gospodarju in zapovedniku, potem pa privolila. Dejala je, da bo sestanek uredila sama.

Bisra Kolokomi se je slednjič vrnil k „slavnosni mizi“. Ni sedel, marveč je stoje zrl v daljavo, ko da Eigbrechta in drugih sploh ne bi bilo. Povedal je svoje zahteve, ki jih je Bergmann takoj osupel prevedel.

„Zahteva, da mu prepustimo oba kovinska ptiča, stvar, ki jo tam sestavljamo, torej daljnogled, vsa živila, vse orožje, vso usnjeno opremo skupaj z visokimi škornji in končno na vsakogar toliko zlata, kolikor ga more nesti odrasel mož. Ko bomo to storili, bo blagohotno preudaril, ali lahko še živimo ali ne!“

Eigbrecht je napravil tak obraz, ko da bi bil nenadno odkril, da je edini pametni v norišnici, zatem pa spregovoril mirno in maziljeno, čeprav se je moral strašno truditi, da se ni izdal s porogljivim naglasom: „Odgovori temu pradedu vseh grabežljivih lopovov, da se nam zde njegove zahteve skrajno skromne. Pričakovali smo, da nam bo slekel tudi hlače z zadnjic in silno smo hvaležni, da se je temu odrek. Toda predloge moramo skrbno

proučiti. Vso noč ne bomo zatisnili očesa in vseskozi bomo napeto mislili o tem. Jutri opoldne se lahko vrne po odgovor, ki bo zanj nedvomno ugoden. — Tako mu povej, če zagrabi, smo pridobili štirindvajset ur!“

Bergmann je s težavo zadržal smeh, nato pa je živahno in prelirano vladno prevedel Eigbrechtove besede.

Čez usnjate poteze roparskega starca je šinilo skrito rezanje. Še enkrat je zaničljivo pogledal Eigbrechta, pomignil ženi kakor psu in nato odšel h konju. Ujel poglavar mu je pomagal v sedlo, v zahvalo pa je dobil v obraz krepko brco. Svetnik je nato vzpodbodel iskrega konja in naglo odjezdil.

Mlada vladarica je zagnila obraz in šepnila Eigbrechtu nekaj, kar je Bergmann prevedel z „nocoj“. Nato je stekla za svetnikom.

Bisri Kolokomiji je sledila samo polovica vojščakov. Ostali so plegli v krogu okoli taborišča in se brčkone pripravili na nekakšno obleganje.

„Stari se bo čudil!“ je zamrmral Eigbrecht in se zastrmel za nenavadno dvojico. Potem je zaklical: „Fantje, vsi k delu razden stalne straže ob strojnici! Do jutri bo mir!“

Sam pa je popeljal tibbujškega poglavarja v stran in se pričel z njim nekaj meniti.

NAJVEČJA PUSTOLOVŠČINA VSEH ČASOV

Medtem, ko se je sredi Tibestijskega višavja dogajala ta niti ne tako nedolžna veseloigra, se je na južnem tečaju začel velika pustolovščina, ki je bila vzrok in povod Tibestijske odprave. Vesoljska ladja Birgerja Mundusa je vzletela proti Mesecu.

Naj je bil nenadni zaključek prvega poleta še tako mučen in neprijeten, pa se je ob poskusu pokazalo, da

zlepa naveličali. Prav tako tudi paradizni-kov sok, če vam ugaja. Jajca pa si skuhajete v mehko, če so vam s slanino premastna.

IN ČE SE BOJIMO ZREDITI!

Določiti je treba dve vrsti zajtrkov: za tiste, ki se hočejo zrediti, in za druge, ki ne nameravajo pridobiti niti grama teže. — Zajtrk mora biti torej vsaj tako obilen kakor kosilo. Tudi tisti, ki ima slab apetit, se bo kaj kmalu privadil takemu obilnemu zajtrku, saj je bil post ponoči precej dolg. Za suhe ženske, ki se želijo zrediti b' bilo najbolj idealno, če bi mogle zajtrkovati v postelji in poležati nato vsaj še četrte ure. Prav tako obilen in osvežujoč zajtrk imajo lahko tudi debeleše žene, čeprav se ne marajo zrediti niti za gram, ali delajo celo shujševalno kuro. Sadni sok, kislo mleko ali jogurt, mehko kuhano jajce, prepečen kruh ali keksi, za zaključek pa še jabolka, grozdje ali češnje.

Kakor vidite, ni torej tak zajtrk nič posebnega, toda lahko ste prepričani, da vam da moč in ravnovesje, kar vse vam bo pomagalo, da boste sveži prišli za delo.

Poskusite

TELEČJE STEGNO V OMAKI

Tri četrtil kilograma telečjega stegna, sol, čebula, koren, pol krompirja, pol zelena, skorjica kruha, jabolko, 2 žlici paradižnikove meze, 2 žlici masla, 1 dl smetane, rezina trdega nestriganega sira.

Obrisano meso obdrgnemo s soljo in ga na obeh straneh na hitro opečemo. Prilijemo zajemalko tople vode ali juhe, dodamo zrezano čebulo, koren, krompir, zelena, kruh, jabolko in paradižnikovo mezo. Vse dobro pokrijemo in dušimo, da se meso zmehča. Ko je meso pečeno, zlijemo nanj smetano, v katero smo vžvrtili pol žličke moke in nestrigan sir. Odkrito kozico postavimo v pečico, da se priliv nekoliko zapeče. Nato meso previdno narežemo na rezine, jih naložimo na pogret krožnik, omako pa prellačimo, jo primerno razredčimo s kosino juho in serviramo z mesom.

NEPREKAJENA SVINJSKA GLAVA Z JEŠPRENJČKOM

Četrtil litra ješprenjčka, pol kg svinjske glave, 4 dkg masla, 1 čebula, 2 stroka česna, 1 korenček, pol gomolja zelene, 2 žlici paradižnikove meze, 2 in pol litra vode.

Opran in čez noč v 2 in pol litra vode namočen ješprenček skuhamo napol. Nato mu dodamo na 5 kosov razsekano svinjsko glavo, očiščeno in na koščke zrezano korenje in zeleno in kuhamo dalje, da se vse skupaj zmehča. Jed osolimo, ji primešamo na masli prepraženo čebulo, strti ali sesekljan česen in paradižnikovo mezo.

vesoljska ladja ustreza vsem zahtevam in deluje silno zanesljivo. Živci so se spričo tega zelo pomirili.

Posadka je ostala ista kakor pri prvem poletu. Razen Mundusa so poleteli glavni inženir dr. Wieland, zdravnik Marlini, pilot Gerhard Walter, astronom in selenograf profesor Richter, novinar Douglas Norman ter danski tehnik Rasmussen, Halvorsen in Peterson. Nekoliko so pomišljali, ali bi vzeli s seboj tudi trinajstletnega Boba Millerja, ki jim je prejšnjo pot rešil življenje, pa je končno zmagala pamet in sklenili so, da ga pustijo doma. Polet na Mesec ni bil majski izlet. Pripravljeni so bili na to, da bodo celih 24 ur živeli in hodili v težkih varnostnih oblačilih. Napori bodo tako hudi, da jih brez poživil ne bodo mogli zdržati. Z močnimi zdravili bodo morali vplivati na druge funkcije telesa. To je sicer mogoče storiti s krepkimi telesi zdravih odraslih ljudi, ne pa z nežno mladostjo trinajstletnega fanta.

Uprava oaze je ostala ista, kakor med prejšnjim poletom, le da je namesto odsotnega Eigbrechta skupaj z Angelom prevzel vodstvo arheolog Carol Smith.

Natanko štiri tedne po prvem vzletu so možje poleteli. Start je potekel brezhibno.

Prve pol ure, ko so leteli skoz zemeljsko ozračje, so bili možje enako živčni, kakor prvič. Vsak prijem, vsaka kretnja in vsak gib pa je bil že privajen in domač. Tudi ure telesno zelo utrudljivega pospeševanja na 30.000-kilometrsko hitrost so topot prenesli precej bolje. Končno se je hitrost ustalila in vesoljska ladja je v velikanski spirali brzela proti Mesecu.

Sprva sta Mundus in Walter oba sedela v pilotski kupoli in vodila ladjo skoz zemeljsko ozračje. Sedaj, v prostem vesoljskem prostoru, sta se lahko izmenjala.

(Se nadaljuje)

za oddih in razvedrilo

Peter pa je vztrajal. Naj pove, kdo bo laže dosegel cilj. Če bi vprašal, kdo naj umre, bi seveda odgovorila drugače. Če pa hoče doseči zmago, mu mora pritrditi. „Dva glasa že imam,“ je Peter zadovoljno ugotavljal. „Če me Mojca ne izda, je torej v redu. Ti pa se nikar ne jezi, Gašper. Če predlagaš kaj pametnejšega, bomo vsi glasovali zate!“

Ozrli so se v dekle, ki je v zadregi molčalo, ki ni vedelo, kako naj odloči. Kot ji dopoveduje razum, kot bi hotelo srce?

Naj podpre Petra? Če se res dogodi najhuje, bo izgubila vse. Sama se bo iztrgala rokam, ki so se v hodniku pred kletjo sklenile okrog nje. Zatisnila bo veke preko noči, ki so tako vročično žarele skozi temo poslednjih noči. Za vselej bo pahnila od sebe usne, ki jih je čutila tik svojih v trenutku prve ljubezni. Naj izda samo sebe, svoje najbolj skrite želje?

Ali pa se naj upre materi in njemu? Pritrdi Gašperju, pa tako prepusti odločitev zopet njima. Saj je vedela, kako žalostne bi bile Petrove oči, če bi ga razočarala. Prepričana je bila tudi, da bi odšel kljub temu. Morda pa bi mu le za nekaj trenutkov podaljšala življenje. Če pol res ne vodi k cilju, temveč h koncu.

Lagala bi, če bi trdila, da lahko Gašper prenese zavoje. Saj bi ga na meji gotovo dobili. Naj torej zaradi nedosanjanih sanj pomaga človeku, ki sam sili v pogubo? Naj pomaga, da propade delo takih noči?

Kako bi pač Peter sodil o njej, če bi lagala? Bi ji brez besed očital, bi ji pokazal prezir? Če bi uganil, kaj je hotela doseči, bi jo gotovo obsojal najbolj.

„No, Mojca, povej! Kaj toliko razmišljaš!“ Zazrla se mu je v oči, da bi mu pojasnila s pogledi, kar z besedami ni hotela. Najbrž jo je razumel, sicer se ji ne bi tako toplo nasmehnil. V zahvalo za njene besede, da je zdrav. Da naj gre.

Živahno se je lotil dela. Na tricikel, ki je stal zunaj, skrit za ograjo, je znosil zavoje. Prilepil je fotografijo na ponarejene papirje in v naglici čital podatke. Če ga kje vprašajo, mora vsaj vedeti, kdo je in od kod.

Potem je stopil k materi. Zgrabil je njeno roko in jo krepko stresel.

„Vi boste šli drugam. Kdo ve, če se bova srečala, preden bo vojne konec. Boste že potrpeli do takrat. A ne pozabite, da se moramo takrat spet vsi najiti! Da predstavimo skupaj zmago, kot se spodobi!“

Hotel je stisniti roko še Gašperju, pa si je premislil.

„Le z materjo se dolgo ne bova videla. Z vama dvema pa se za nekaj ur ne bom poslavljaj. Ni vredno. Le da ne pozabiš name. Gašper, če bo v Mrtvašnici kaj pi-jače. Še sem živ, da veš, in ko se vrnem, bi rad tudi pil.“

Bi bil že pri vratih. Odprl jih je, pa le še zastal za trenutek. Obrnil se je in stopil v tiskarno. Prav do Mojce.

„Pa bi skoraj pozabil! Hotel sem te vprašati, čeprav zdaj ni tako važno. Če bi se kaj zgodilo, bi jokala? Bolj, kot si takrat, ko so streljali talce?“

Da ne ve, bi mu najraje dejala. Pa ni zmogla besed. Le zajedlala je nekaj, pa pomislila, kam naj pobegne. Da bi se

MITJA VOŠNJAK:

Nekdo bo moral živeti...

ODLOMEK IZ KNJIGE ČRNA KRI

umaknila materinim toplim pogledom, Gašperjevemu začudenju, pa ognju, ki žari v Petrovih očeh, ki se počasi preliva še vanjo. In žge vse močnejše, neizmerno. A prav nič boleče.

Pa se še premakniti ni mogla.

Ni poskušala umakniti roke, ki je obležala v Petrovih ožuljenih dlaneh. Le na pol ga je slišala, ko ji je dopovedoval, naj se ne boji. Ker se bo vrnil. Za gotovo.

„Kdaj prej bi izrabil priložnost. Ostal bi zunaj, pa sporočil, da ne morem nazaj. Zdaj pa je drugače. Saj moram v Mrtvašnico, da ne bi ostala mrtva. Pa tudi zato, da ti ne bi jokala.“

V zadregi je izmaknila roko. On pa ji je gledal v oči in pripovedoval:

„Se še spominjaš, kako sva šla takrat po spisek? Kako sva stala v veži, ko so se odprla vrata?“

Začutila je njegove roke na ramenih. Prav tako, kot v mračnem hodniku. Čeprav neznana roka ni pritisnila na kljuko, čeprav ni od nikoder prihajala tuja govorica.

Najprej se je je dotaknil oprezno, plašno. Da, bal se je. Pa le tega, da ji ne zamaže obleke s svojimi črnimi, masnimi rokami. Potem je pozabil na vse, pa jo oklenil, da se je vsa izgubila v objemu. Da je

čutila, kako se utrip njegovega srca zliva z divjimi sunki v njenih žilah.

Zazdelo se ji je, da bi se mu morala upreti. Vendar pa je bil Peter v tiskarni vse. Postal je njena vsebina, isto kot delo. Bil je sam Mrtvašnica, polna sile in življenja. Naj se mu torej upira, pa tako izgubi svet, ki jo je šele zajel? Naj zataji svoja pričakovanja? Le zakaj?

Zanjo ni bilo več matere niti Gašperja. Tudi tiskarne ni bilo nikjer več. Spet je bila v hodniku, pred priprtimi vrati. Si želela kot takrat, da bi se ustavil čas.

Razprl je oči, ji pogledal v obraz. Jokala je, prav gotovo. Najbrž od sreče. Z rokami si je hotela otresti solze, pa je namesto tega povsod razmazala barvo. Veselo se ji je nasmehnil.

„Mojca, veš, da si vsa umazana, vsa črna? Kako si vendar grda!“

Potem pa jo je še močnejše stisnil k sebi. Še sam ni vedel, kdaj je začutil njene ustne ob svojih. Poljubil jo je, pa razklenil roke. Iztrgal se je sanjam in planil v resničnost, ki je čakala zunaj. Na cesti.

Za hip je pomislil. Pa če se zgodi tako, kot se je staremu? Prav zdaj, ko je dekletu odkril svojo tajno? Hudo bi ji bilo, še teže!

Bodo res poginili vsi, kar je dobrih? Slabiči pa naj bi živeli? Živeli v svobodi, po-legali v soncu, se vzpenjali v gore, ljubili? Kje neki!

Res, mora ostati živ! Posebno zdaj, ko je zmaga dobila žive obrise. Ko ni več oddaljen pojem, še ves nejasen. Ko je njen sestavni del postala tudi Mojca!

Otresel se je trenutnega malodušja, pa se nasmejaj še enkrat. Na pragu, ko se je ozrl. Ko je v slovo zamahnil z roko.

Potem so segli v Mrtvašnico le še odjeki njegovih korakov. Dokler tudi oni niso zamrli.

Najprej je bilo v tiskarni vse mirno. Potem pa je mati stopila k Mojci, ki je strmela v temo onstran praga. Položila ji je dlan na lase, kot lastnemu otroku. In še druga. Objela jo je in pričela šepetati. Rahlo, kot bi ji pela uspavanko.

„Nikar se ne boji! Saj pride gotovo nazaj. Že zaradi tebe! Ne vidiš, da je kot vihar! Kot plaz, ki ruši vse, kar doseže! Da bi ga fašisti lahko strli? Kje neki, saj so preveč šibki! Vrnil se bo, oba bosta srečna! Ne bodo ti ga ubili, ne danes ne drugič! Ne smejo ga! Saj vsi res ne smejo umreti! Nekdo mora ostati živ, da bo zmaga lahko njegova!“

UTRINKI

Možem je žal, da morajo tako zgodaj umreti, ženskam pa povzroča globoko bol, da so se rodile pred tolikimi leti.

*

Mozaik ni več mozaik, brž ko opazuje sleherni njegov kamenček.

*

Potrpežljivost je politična čednost, ki jo je mogoče tudi pretiravati.

*

Kdor misli v velikih lokih, se lahko zadeva ob majhne vogale.

*

Razpoloženje in pečen krompir ne tekneto prav, če sta pogreta.

*

Samokritika je nehvaležna zategadelj, ker tedaj človeku nihče ne ugovarja.

*

Ljubosumnost je bolezen, zoper katero je nekaj blažilnih sredstev (zlasti dokazana nedolžnost), je pa v resnici neozdravljiva.

*

Šibke minute v glavi omogočajo najlepše minute v srcu.

Rabindranath Tagore

Konj

Ustvarjenje sveta je bilo skoraj zaključeno, ko je Stvaritelju šinila v glavo nova zamisel. Poklical je enega od svojih pomočnikov in mu naročil: »Prinesi mi še gradiva! Napravil bom novo vrsto živali.«

Pomočnik je pokleknil in odvrnil: »Oče, ko si v svojem stvariteljskem ognju delal slone in kite, leve in pitone, nisi skoraj mislil na to, koliko si gradiva potrošil zanje. Malo je še ostalo težje in trše tvarine v skladišču, je pa tudi še nekaj lažje.«

Stvaritelj je nekaj časa razmišljal: »Prav, prinesi kar imaš!«

To pot se je Stvaritelj trudil, da bi uporabil čim manj težkega gradiva. Novi živali ni dal ne rog in ne krempljev, dal ji je le zobe, ki lahko žvečijo, a ne morejo gristi. Vdihnil ji je dovolj moči, da vzdrži na bojišču, a želje po borbi ni ji dal. Žival je dobila ime konj.

Stvaritelj je pri ustvarjanju konja potrošil veliko snovi, iz katerih sta zgrajena zrak in nebesni svod. Zato je njegov duh izpolnjevala želja po svobodi. Tekmoval je z vetrom, da bi ujel točko, kjer se Nebo spaja z Zemljo. Druge živali so hitele k nekemu cilju, konj pa je tekal brez vsakega očitnega razloga, kakor bi želel vzleteti iz svoje kože. Ni sprejemal borbe, ni taval za plenom, rad je le tekal in spet tekal. Modreci so mnenja, da se to dogaja bitjem, ki imajo v sebi preveč snovi vetra in nebesnega svoda.

Stvaritelj je užival nad svojim novim delom. Nekaterim živalim je prisodil bivanje v gozdu, drugim v brlogih in jazbinah. Konju, katerega je rad občudoval, kako nesmotrno bega, je odredil bivanje na svobodnem polju.

Na drugi strani polja je živel človek, ves klecav pod težo bremen, ki si jih je nabral. Brž ko je zagledal konja, je sprevidel, da bo lahko svoje breme odložil na njegova ledja, če mu le uspe, da si ga pokori.

Nekega dne je razpel svoje mreže in imel je konja. Na ledja mu je pritril sedlo, skozi usta potegnil uzde in ga zaprl v bližini svojega doma.

Tiger je ostal v gozdu, lev v svojem brlogu, le konj je izgubil svoj svobodni dom. Kljub veliki želji po svobodi mu ni uspelo, da bi se osvobodil človekovega suženjstva. Ko mu je življenje postajalo nezno, je besno tolkel s kopiti ob stene svoje ječe. A to je bolj bolelo njegova kopita kakor zid. Omet je sčasoma začel odpadati. Človek se je razjezil:

»Nehvaležnost pa taka! Hranim ga, sluge sem mu najel, da zanj skrbijo, a ta prekleta žival tako vrača mojo dobroto!«

Sprejel je odločne mere, da bi konja ukrotil. In končno je človek le moral priznati, da ni živali, ki bi mu bila bolj zvesta.

Krempljev in rog ni imela, prav tako ne zob, ki bi grizli. Celo sili udarca se je konj moral odreči iz strahu pred bičem. Ostalo mu je le hrzanje.

Nekega dne je Stvaritelj slišal tožno hrzanje. Zdrznul se je iz svoje zamišljenosti in pogledal na svobodna polja Zemlje. Konja ni bilo več tam. Naročil je, naj mu privedejo Smrt, kateri je dejal: »To je tvoje delo. Ti si ugrabila mojega konja.«

Smrt je odgovorila: »Večni Oče, ti me vedno sumničiš. Pomiri se in poglej malo v človekov dom.«

Stvaritelj je spet pogledal na Zemljo in zagledal konja, ki je stal v ozkem ograjenem prostoru in slabotno hrzal. Srce se mu je stisnilo od sočutja in zaklical je človeku:

»Če ne osvobodiš konja, mu bom dal zobe in kremplje kakor tigru!«

Človek je odvrnil:

»Oče, to tvoje bitje ni vredno svobode. Poglej, kako lepo stajosem mu zgradil, da mu bo udobneje!«

A Stvaritelj je vztrajal, naj se konj osvobodi. Človek je dejal: »Pokoril se bom tvoji volji. Prepričan pa sem, da se boš premislil in prišel do zaključka, da je moja staja le najboljše mesto zanj.«

Nato je Človek zvezal konju prednje noge in ga osvobodil. Zvezani konj je začel skakljati kakor žaba.

Stvarnik ni iz nebesnih daljav videl okov, zato je zardel od sramu: To je torej bitje, ki ga je on ustvaril! Spoznal je, da je ta njegova zamisel bila največja zabloda. Človek pa je pripomnil:

»Kaj naj storim z njim? Je v nebesih kakor polje, na katero ga lahko pošljem, da bo štokrljal?«

A Stvaritelj je razsodil:

»Meni ga je dovolj. Odvedi to nakazo nazaj v svojo stajo!«

Človek pa je odvrnil:

»Toda, Oče, to bo zame pretežko breme!«

A Stvarnik se ni dal omehčati:

»S sprejetjem bremena boš dokazal veličino svojega srca!«

ROLAND LOEBL:

FOTOGRAFIJA

Bulhan je bilo najbolj oddaljeno pristanišče na Daljnem vzhodu, ki so v njem morali služiti mornarji Njenega Veličanstva angleške kraljice. Tam so živeli dolgočasno življenje in edino razvedrilo so jim bila pisma iz domovine.

Ko je mlademu mornarju Billyju Bustenu oficir izročil modro kuverto, je fant od veselja zardel. Njegovi tovariši so se tudi razveselili, ker so vedeli, kako je Billy zvest svoji zaročenki v Manchestru. Njena slika je visela nad njegovo posteljo in o kakšnem drugem dekletu še slišati ni hotel ničesar. Spočetka so se mu tovariši smejali in so skušali omajati njegovo vztrajnost, a Billy je ostal trmast.

— No, — ga je oficir prijateljsko potrepljal po ramenu, — ali se zaročenka veseli, da prihajaš na dopust?

Toda namesto pričakovanega veselega odgovora je dočakalo oficirja žalostno obličje.

— No, kaj pa je? — se je začudil oficir. — Ali se je tvojemu dekletu kaj neprijetnega pripetilo?

Billy je molče odkimal.

— Kakšna nesreča se je zgodila? — je zaskrbljeno vprašal oficir, pa tudi nekaj mornarjev je pristopilo bliže.

— Govori, Billy! — je rekel eden od njih. — Pred nami ti pač ni treba nič skrivati!

V Billyjevih očeh se je pojavila solza. Gotovo se je zgodilo nekaj strašnega. Pojasnilo je bilo v pismu:

»Dragi Billy, spoznala sem moža, s katerim se bom poročila. Zato Te prosim, da mi vrneš mojo sliko. Želim Ti mnogo sreče — Alice.«

— Kača! — je siknil oficir. — Kdo bi kaj takega mislil o njej? To je torej hvaležnost Billyju za njegovo zvestobo!

Zavladalo je vsesplošno ogorčenje in vsak je reagiral po svojem temperamentu na to nesramno izdajo. To sicer stanja ni moglo spremeniti, za Billyjevo dušo pa je le predstavljalo uteho. Z vseh strani so padali različni nasveti, dokler ni oficir prekinil razprave.

— Imenitno idejo imam! — je vzkliknil zmagoslavno.

Naslednje pol ure so vsi mornarji brskali po svojih stvarih. Zbrali so vse fotografije svojih bivših in sedanjih prijateljev in so jih vtaknili v veliko kuverto. Preden so jo zalepili in poslali bivši Billyjevi zaročenki v Manchester, je moral sam Billy napisati nekaj besed.

Teden dni pozneje je bila Billyjeva zaročenka zelo presenečena, ko ji je poštar izročil pismo. Ko pa je prečitala Billyjeve vrstice, je zasikala od jeze in ranjenega samoljubja samo dve besedi:

— Takšen podleži!

Pismo se je namreč glasilo:

»Draga Alice, poišči si, prosim, svojo sliko in si jo obdrži, ostale pa mi vrni. Zares se ne morem spomniti, katera je Tvoja. Želim ti mnogo sreče. Billy.«

Dvakrat svetovno prvenstvo v smučanju

Chamonix: Politični spori

S'cer so v zadnjem trenutku še dosegli spremembo prvotnega sklepa mednarodne smučarske federacije in je bilo sedanje tekmovalje v Chamonixu kljub političnim sporom proglašeno za svetovno prvenstvo, vendar so sovjetski smučarji iz solidarnosti z vzhodnonemškimi tekmovalci zapustili prizorišče in je tako mogoče govoriti le še o okrnjenem svetovnem srečanju, katerega organizacija niti ne odgovarja pravilom mednarodne federacije.

Enako osporavano pa je tudi vprašanje svetovnega prvenstva v hokeju na ledu, ki ga pripravljajo v Colorado Springsu v Ameriki. Ker tudi tja nečjejo dopustiti skupine iz Vzhodne Nemčije, je pričakovati, da bodo sodelovanje odklonile tudi druge države, predvsem Sovjetska zveza in Češkoslovaška, brez katerih pa bi ostalo svetovno prvenstvo navadna farsa, saj ravno ti dve državi predstavljata svetovni vrh hokeja na ledu. Prav tako pa tudi Jugoslavija še ni potrdila svoje udeležbe.

Zakopane: Mir in sloga

Kako gledajo na šport v vzhodnih državah, pa vidimo v znanem poljskem zimskošportnem središču Zakopane, kjer se bo v nedeljo začelo svetovno prvenstvo v klasičnih disciplinah. Kraj je že slavnostno okrašen in poleg zastav drugih držav-udeleženk složno plapolata ena poleg druge vzhodno in zahodnonemški zastavi ter tako demonstrirata, da šport ne pozna meja in političnih predsodkov.

Eno je svoboda in demokracija v besedah, drugo pa v dejanjih. V tem konkretnem primeru je Zahod vsekakor zgubil igro in bo le težko dokazal, da mu je res do svobodnega in demokratičnega sožitja med narodi, če mora celo v šport vnašati politično ozko-srčnost. Ali pa so njegova načela o svobodi in demokraciji zgrajena na tako trhljih temeljih, da se je zbal, če bi jih spoznali tudi športniki iz Vzhodne Nemčije in drugih vzhodnih držav?

Nov uspeh Zahomčanov

V Möltschachu je na kvalifikacijski tekmi

Ceprav je na državnem prvenstvu dosegel le tretje mesto, velja Willy Egger za najboljšega avstrijskega skakalca in poluje v Zakopane z lepimi izgledi za uspešno uvrstitev med najboljšimi skakalci sveta.

za avstrijsko mladinsko prvenstvo v smučarskih skokih, ki bo od 21. do 28. februarja v Bischofshofenu. Športno društvo Zanočec spet doseglo lep uspeh. Mladi Janko Zwitter je tudi ob tej priložnosti potrdil svojo visoko kvaliteto in je v skupini mladina I z dvema skokoma po 27 m prepričljivo zasedel prvo mesto in je kot na boljši tekmovalca dneva prejel častno nagrado beljaškega župana. Za Zahomec pa je zmagal tudi Valentin Hebein, ki je v skupini šolarji II dosegel prvo mesto.

Rezultati:

SOLARJI I:

1. Manfred Zernig, 15 in 17,5 m, 143,2 točke.

SOLARJI II:

1. Valentin Hebein, 22 in 22 m, 188 točk.

MLADINA I:

1. Janko Zwitter, 27 in 27 m, 200,5 točke;
2. Walter Eichwalder, 23 in 23,5 m, 190,7 točke;
3. Georg Eichhorn, 24 in 24 m, 184,7 točke.

MLADINA II:

1. Gerhard Weiss, 23 in 23,5 m, 179,7 točke.

12. smučarska prireditel v Št. Janžu

Preteklo nedeljo so se v Št. Janžu v Rožu srečali smučarji iz Spodnjega Roža in v vesleslalomu pomerili svoje moči. Poleg domačinov iz Št. Janža so tekmovali še smučarji iz Bistrice, iz Sel in iz slovenske gimnazije v Celovcu. Odlična organizacija je omogočila brezhiben potek prireditve, ki se je zaključila s podelitvijo nagrad. Doseženi so bili naslednji rezultati:

SOLARJI:

1. Hans Keuschnig (ATUS Bistrica), 42,1.
2. Štefi Gabriel (Št. Janž), 43,2.
3. Hanzi Pfeider (Št. Janž), 47,4.

MLADINA:

1. Dieter Anhell (ATUS B.), 49,9.
2. Vili Moschitz (Št. Janž), 52,5.
3. Alfred Glas (ATUS B.), 57,5.
6. Franc Kalfnig (slov. gimn.), 1, 13,6.

CLANI:

1. Herman Ulnik (Sele), 48,1.
2. Anton Oražek (Sele), 53,7.
3. Hanzi Roblek (Sele), 54,0.
4. Hanzi Gabriel (Št. Janž), 54,2.

Ta teden vam priporočamo

Žepni romani v zbirki „Ljudska knjiga“

- Janes A Cain: POŠTAR ZVONI ZMEROM DVAKRAT, 100 str. ppl. 16 šil.
- Colette: POTEPIKA, 168 str. br. 16 šil.
- Vsevolod Ivanov: OKLOPNI VLAK — PARTIZANI, 152 str. ppl. 22 šil.
- Prosper Merimee: CARMEN — VENERA IZ ILLA, 112 str. br. 16 šil., ppl. 22 šil.
- Guy de Maupassant: DEBELUŠKA IN DRUGE NOVELE, 104 str. ppl. 16 šil.
- Wilhelm Moberg: JEZDI SE NOCOJ, 180 str. ppl. 18 šil.
- Konstantin Paustovski: ČRNO MORJE, 176 str. ppl. 18 šil.
- Vasco Pratolini: DEKLETA IZ SANFREDIANA, 96 str. br. 16 šil., ppl. 18 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 17. 2.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Komorni koncert — 14.15 Pozdrav nate — 15.50 Za filateliste — 16.00 Iz vseh dolin zveni — 16.30 Za delovno ženo — 17.10 Dunajske melodije — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Bavarska-Avstrijska-Svica.

Nedelja, 18. 2.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Popevke — 10.58 FIS-tekme v Chamonixu — 12.00 Glasbena nedeljska promenade — 12.45 Gledališko ogledalo — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Sport — 20.15 Dunaj, atomsko prestolnica sveta — 21.15 Pozdrav iz Dunaja.

Ponedeljek, 19. 2.: 8.15 Dopoldanski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Knjižni količek — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Svetovne smučarske tekme v Zakopane — 21.00 Koroška doma-vinska kronika.

Torek, 20. 2.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Oddaja mladinskega referata — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 18.00 Mesec dni deželne politike — 18.35 Jezik kot usoda — 19.00 Srečna Avstrija — 19.15 Svetovne smučarske tekme v Zakopane — 20.15 „Mesto brez strahu“, radijska igra.

Sreda, 21. 2.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Avtomobilizacija — 17.10 Glasba, ki se nam dopade — 18.00 Ti moja deklica — 18.15 Pomoč vsakemu potrebuje — 19.15 Svetovne smučarske tekme v Zakopane — 20.15 Orkestrski koncert.

Četrtek, 22. 2.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 13.30 Mala melodija — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Posebej za vas — 15.45 Koroški avtorji: Gerhard Ellert — 18.20 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Dunajski pomladanski velesajem — 19.15 Mednarodne smučarske tekme v Zakopane — 20.15 V pustlu se dobimo — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 23. 2.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Glasba mojstrov — 15.00 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Na zapisku — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.15 Mednarodne smučarske tekme v Zakopane — 20.15 Halal Teenagerji! — 21.00 Slavni dirigenti.

II. PROGRAM

Sobota, 17. 2.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.45 Ti in žival — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.35 Slavni umetniki — 14.40 Tehnični razgled — 16.30 Parada popevk — 17.40 Ljudstvo in domovina — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.35 Svetovna znani tančoni — 20.00 Vseh devet! — 22.20 Plesna glasba.

Nedelja, 18. 2.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 10.10 Godba na pihala — 11.15 Koncert dunajskih filharmonikov — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Nepozabne melodije — 14.30 Hans Moser bere dunajske zgodbe — 15.00 Ljudska glasba iz Avstrije — 18.25 Nazaj v šolsko klop — 19.10 Teden dni svetovnega dogajanja — 19.30 Plesna glas-

RADIO PROGRAM

ba — 20.00 Lepi glasovi, lepa viže — 20.45 Ob lepi modri Donavi — 22.15 Plesna glasba.

Ponedeljek, 19. 2.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Šolska oddaja — 16.00 Otroška ura — 17.40 Zenska oddaja — 18.00 Glasba razveseljuje — 20.00 Operna oddaja.

Torek, 20. 2.: 6.05 Preden odidete — 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.05 Šolska oddaja — 13.20 Teden pri združenih narodih — 15.00 Šolska oddaja — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 19.30 Glasba od blizu in daleč — 20.30 „Dva sosedu“ groteska — 21.00 „Jimmy Giuffrè three“.

Sreda, 21. 2.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sadobni avstrijski komunisti — 15.00 Šolska oddaja — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Štirje proti širim — 20.00 Operni koncert — 21.10 Temza-Donava — 22.15 Plesna glasba.

Četrtek, 22. 2.: 6.05 Preden odidete — 8.10 Da, to je moja melodija — 9.05 Šolska oddaja — 13.30 Bavarska-Avstrijska-Svica — 15.00 Šolska oddaja — 16.00 V domačem kragu — 16.30 Dueli Franza Schuberta — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 „Stari klobuk“, vesel roman.

Petek, 23. 2.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Šolska oddaja — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Glasbeni mestni sprehod — 19.30 Bavarska-Avstrijska-Svica.

Slovenske oddaje

Nedelja, 18. 2.: 7.30 Duhovni nagovor. — 5. pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 19. 2.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Ta in ona — 18.00 Slovenske popevke.

Torek, 20. 2.: 14.15 Poročila, objave. — Bolje je paziti kot zdraviti se. Bronhitis.

Sreda, 21. 2.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — Hišna imena v okolju nekdanje graščine Humperk na Koroškem.

Četrtek, 22. 2.: 14.15 Poročila, objave. — Iz življenja ljudskega pevca Franca Ledra-Lisčjaka.

Petek, 23. 2.: 14.15 Poročila, objave. — Moj prijatelj zemljevid...

Sobota, 24. 2.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — Tako naj teden izveni...

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

— 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza

Dnevne oddaje: 5.00 Dobre jutro — 5.10 Neka domačih — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik

Sobota, 17. 2.: 8.35 Operetne melodije — 8.55 Radijska šola — 9.25 Hollywoodski promenade orkester — 9.45 Partizanske pesmi in priredbe Rada Simonitija — 11.15 Angleščina za mladino — 12.05 Bernard: Slovenski ufrinki — 13.30 Slovenske narodne pesmi — 14.00 Od

arije do arije — 14.35 Voščila — 15.20 Napolni za furiste — 15.40 Ljubljanski komorni zbor — 18.10 Vadre in zamišljena za orkester — 18.45 Okno v svet — 19.05 Domače viže — 20.20 Radijska igra — 20.50 Melodije za razvedrilo.

Nedelja, 18. 2.: 6.00 Nedeljski jutranji pozdrav — 6.35 V koračnem ritmu — 8.00 Mladinska radijska igra — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden — 9.50 Pohor: Slovenska suita 1941—1945 — 10.00 Se pomnite, tovariši — 11.30 Tu in onkraj Drave (reportaža) — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Slovenski oktet poje narodne pesmi — 14.15 Voščila — 15.30 Pesmi o Zagrebu — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Operni koncert — 17.05 Hammond orgle — 17.10 Radijska igra — 18.30 Športna popadnje — 19.05 Nedeljska panorama — 20.00 Izberite melodijo tedna — 20.45 Zabavni zvoki — 21.00 Zgodbe Chopinovih elud — 21.40 Lepe melodije za velike zabavne orkestre — 22.15 Vrtiljak vsega za vsakogar — 23.05 Plesna glasba.

Ponedeljek, 19. 2.: 8.05 Zborovske skladbe — 8.55 Za mlade radovedneže — 11.15 Naš podlistek — 11.35 Pojo solisti Zagrebške opere — 12.05 Slovenske narodne poje Janez Jeršinovec — 14.05 Baletna glasba — 14.35 Voščila — 15.20 Godala in zabavni zbori — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Za ljubitelja operne glasbe — 18.10 Ko na zemljo pada mir — 18.45 Radijska univerza — 19.05 Slovenske popevke — 20.00 Florantinski ansambel za s'ro glasbo — 20.45 Kulturni globus — 22.15 Glasbena skrinja.

Torek, 20. 2.: 8.05 Poje ženski vokalni kvartet — 8.25 Sesta simfonija Franza Schuberta — 8.55 Radijska šola — 9.25 Dvospevi iz francoskih oper — 10.15 Izberite melodijo tedna — 11.15 Utrjuje svojo angleščino — 11.30 Med srbskimi skladatelji — 12.05 Trio Slavka Avsenika — 13.30 Domači napravi izpod zelenega Pohorja — 14.05 Radijska šola — 14.35 Zvočna mavrica — 17.50 Po strunah in tipkah — 18.10 Za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 S knjižnega trga — 20.30 Radijska igra — 22.15 Uvod v glasbo 20. stoletja.

Sreda, 21. 2.: 8.05 Dobro jutro ob kitari — 8.30 Glasba ob delu — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 9.25 Orkester Slovenske filharmonije — 11.00 Iz Massenetove „Thais“ — 11.15 Clovek in zdravje — 12.05 Narodne — 13.45 Ljubljanski oktet — 14.05 Radijska šola — 14.35 Iz oper „Figarova svaiba“ in „Don Juan“ — 15.20 Pesem o srcu — 17.05 Šerljem na pol — 18.10 Od „Donskih kozakov“ do Normana Luboffa — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Pojoči mozaik — 21.00 Iz Straussove opere „Kavaler z rožo“ — 22.15 Po svalu jazza — 23.23 Lepe stare čuške skladbe.

Četrtek, 22. 2.: 8.05 Orkestrske melodije — 8.55 Radijska šola — 11.00 Seguidille Olana Zupančiča v Ravnikovi uglasbitvi — 11.15 Ruski težaj za začelnike — 11.30 Melodije iz Cilejeve „Adriane Lecouvreur“ — 12.05 Veseli hribovci — 13.30 Pesmi srbskih in hrvaških skladateljev — 13.50 Instrumentalne pesmi in koncertni plesi — 14.35 Voščila — 15.30 Turistična oddaja — 17.05 Koncert po željah — 18.45 Kulturna kronika — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.15 Drugi kraji, druge pesmi.

Petek, 23. 2.: 8.05 Iz nemških romantičnih oper — 8.30 Glasba ob delu — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Za mlade ljubitelje glasbe — 11.00 Pevka Lola Novakovič

— 11.15 Naš podlistek — 14.00 Violinist Igor Ozim in pianist Marjan Lipovšek — 14.05 Radijska šola — 14.35 Popevke izvajajo jugoslovanski pevci zabavne glasbe — 15.20 Poje tanoristi Nicolai Gedda — 15.45 Jezikovni pogovori — 17.05 Portreti iz stare italijanske glasbe — 18.10 Vencok dalmatinskih pesmi in plesov — 19.05 Italijanske, španske in latinsko ameriške popevke — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 „Sončeca, siji!“ — 21.15 O morju in pomorščakih — 23.05 Iz opere „Massinska navesta“.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 980 Kc/sek.

Sobota, 17. 2.: 15.30 „Tropski uroki“, igra — 17.45 Dan's Alighieri: Božanska komedija — 18.30 Jazz panorama — 20.30 Teden v Italiji — 20.40 Zbor „France Prešeren“ — 21.00 Za smeh in dobro voljo.

Nedelja, 18. 2.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenske zborovske skladbe — 11.30 Za najmlajše — 12.30 Glasba po željah — 13.00 Odmevi tedna — 15.40 Portret v miniaturi — 17.00 Obzornik filmskega sveta — 18.30 Tržaški obiski: Devin — 19.15 Nedeljski vestnik — 22.00 Nedelja v športu.

Ponedeljek, 19. 2.: 18.00 Italijanščina po radiu — 18.30 Baročna glasba — 19.00 Znanost in tehnika — 20.00 Športna tribuna — 20.30 „Francesca da Rimini“, opera.

Torek, 20. 2.: 13.30 Glasba po željah — 18.00 Radijska univerza — 19.00 Za najmlajše — 21.00 Slovenske Lavre: Ivan Tavčar in Franja Kozina — 22.00 Oblatnica tedna.

Sreda, 21. 2.: 18.00 Slovenščina za Slovence — 18.30 Italijanski operni pevci — 19.00 Zdravstvena oddaja — 20.30 „Gospodar“, drama.

Četrtek, 22. 2.: 18.00 Radijska univerza — 18.30 Iz italijanske glasbenega ustvarjanja — 19.00 Vzori in zgledi mladega rodu — 20.30 Simfonični koncert — 21.00 Književnost.

Petek, 23. 2.: 13.30 Glasba po željah — 18.00 Italijanščina po radiu — 18.30 Skladbe sodobnih italijanskih avtorjev — 19.00 Šola in vzgoja — 20.30 Gospodarske in delo — 21.00 Koncerti operne glasbe — 22.00 Novele 19. stoletja — 22.30 Moderna sonata.

TELEVIZIJA

Sobota, 17. 2.: 13.45 Svetovne smučarske tekme v Chamonixu — 19.00 Kaj vidimo novega — 20.20 Kratki film — 20.25 „Nebo lahko čaka“.

Nedelja, 18. 2.: 10.45 Svetovne smučarske tekme v Chamonixu — 14.30 Svetovne smučarske tekme v Zakopane — 17.00 Za otroke — 17.45 Svet mladine — 18.15 Lutkova gledališča — 18.35 Sedem dni dogodkov — 19.30 Družina Leitner — 20.15 Veseloliga.

Ponedeljek, 19. 2.: 19.30 Pogled v dežela — 20.20 Kratki film — 20.25 Aktualni šport — 20.45 Enaidvajset — 21.25 Drugače kot vsi ostali.

Torek, 20. 2.: 19.35 Televizijska kuhinja — 20.20 Kratki film — 20.25 Majhne dragocenosti velikih mojstrov — 20.40 „Iskanje sreče“.

Sreda, 21. 2.: 17.00 Za otroke — 17.45 Za mladino — 19.35 Slike iz Avstrije — 20.20 „Zakon s satonom“, kriminalni film.

Četrtek, 22. 2.: 11.00 Filmska reportaža — 19.35 Sport — 20.20 Pust na Dunaju in v Münchnu — 20.50 „Bedela žica“.

Petek, 23. 2.: 19.35 Slike iz Avstrije — 20.20 Kratki film — 20.30 „Ljubezen v gorah“, ljudska igra, prenos iz Löwingerjevega gledališča.